

ОФІЦЕР УКРАЇНИ

#3-4
(99-100) 2019

ЖУРНАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО

Шановний читачу!

Ти тримаєш у руках ювілейний, 100 номер журналу «Офіцер України», який ще у березні 2009 року на клопотання генерал-лейтенанта Павла Ткачука був зареєстрований у Міністерстві юстиції України. Відтоді видання стало джерелом розповідей про життєдіяльність нашого вишу, про те, як здійснюється підготовка фахівців для найчисельнішого виду Збройних Сил України, про удосконалення навчально-матеріальної бази, у тому числі Міжнародного центру миротворчості та безпеки у відповідності до стандартів армій передових країн Європи та світу.

Слід зазначити, що журнал «Офіцер України» – єдиний із друкованих часописів, який видається у військових навчальних закладах Українського війська! Колектив журналістів намагається якнайповніше висвітлювати усі аспекти навчання та життя майбутніх офіцерів, розповідати про проблеми, які доводиться долати їм на шляху до лейтенантських зірок, про дозвілля та відпочинок курсантів.

Окремою сторінкою у творчому доробку колективу є нариси про героїзм та мужність наших вихованців, які з перших днів війни боронять Україну та відстоюють незалежність нашої держави. Правдиві, сповнені болем від гірких втрат та життєстверджуючі розповіді лягли в основу книги «Світла пам'ять героям полеглим, честь і слава героям живим!».

Запевняємо наших читачів, що і надалі ми писатимемо для вас, про вас і ваші здобутки!

ЗМІСТ

4	«Разом з вами, матерями, ми робимо спільну справу - формуємо нову еліту Українського війська!»		26	«Коли мене повідомили, що зарахована до університету Поплавського, я вже проходила «курс молодого бійця»
8	«Стати офіцером Сергій вирішив саме 2014-го»		28	Отець Степан Сус: «Те, що ми маємо сьогодні - не одне покоління українців мріяло мати»
12	«Кіборги»: народжені війною		35	«Крим. Оточені зрадою»
15	Цивільна, не означає невійськова			
22	Жінки в армії: щоб урівнятися у правах з чоловіками			

Дорогі матері!

Щиро вітаю вас зі світлим та зворушливим святом – Днем матері!

В українській родині завжди глибоко шанували маму. Адже вона – берегиня домашнього затишку, чуйна вихователька дітей, втілення найкращих людських рис, символ святості та добра!

Сьогодні у найпрестижнішому вищому військовому навчальному закладі країни здобувають військовий фах ваші сини та доньки. Вони свідомо обрали нелегку, але таку почесну і таку потрібну професію – захисника Вітчизни. Це вони, спадкоємці Героїв, які впродовж віків виборювали вільну, незалежну державу, а нині у боротьбі з російським агресором та сепаратистами вписують звитяжний рядок бойової слави в історію України та її народу.

Колектив Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Вчена рада намагаються якомога краще навчити ваших дітей складним військовим професіям, збагатити їх такими знаннями та навичками, які дозволять стати висококласними фахівцями своєї справи, справжніми патріотами своєї Батьківщини.

Знаю, вас переповнює не лише гордість за своїх синів та доньок, материнське серце щохвилини, щосекунди переживає за їхню долю. Тому, без вашого материнського благословення та опіки, без щоденних молитов, без вашої підтримки наші зусилля будуть недостатніми. Пам'ятайте, саме разом з вами ми робимо спільну справу – формуємо нову еліту Українського війська, готуємо достойних громадян нашої країни!

Спасибі вам, дорогі курсантські матері, за терпіння і самопожертву, за ласку і мудру життєву науку. Бажаю вам міцного здоров'я, щастя, сімейного достатку, злагоди у родинах, здійснення усіх заповітних мрій.

Нехай у ваших серцях ніколи не згасає світло надії та жага до життя!

Щасливої долі вам і вашим дітям!

**Начальник Національної академії
сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
генерал-лейтенант Павло ТКАЧУК**

«Разом з вами, матерями, ми робимо спільну справу - формуємо нову еліту Українського війська!»

Вкотре поспіль у другу неділю травня Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного відчиняє свої двері для матерів, чії сини та дочки обрали для себе військову долю і здобувають фах та офіцерське звання у нашому ушавленому видовому виші.

День особливий, адже для матерів це можливість пересвідчитися, в яких умовах навчаються та проживають курсанти, хто їхні командири та викладачі, чим займаються їхні діти у вільний від вишколу час, як проводять дозвілля та відпочивають тощо. Зрештою, вони можуть поспілкуватись з керівництвом Академії, факультетів, командирами курсантських підрозділів, задати їм будь-які запитання та мати вичерпні відповіді.

Однак, не всі матері мають змогу долучитися до цього дійства. Тому ми запропонували керівництву факультетів, Інституту морально-психологічного забезпечення та Військовому коледжу сержантського складу подати у редакцію журналу запитання від таких матерів, на які особисто відповідає начальник Академії генерал-лейтенант Павло Ткачук.

– Пане генерале, наша нинішня бесіда проходитиме у дещо незвичному форматі і буде побудована на запитаннях курсантських матерів, які не мають змоги відвідати Академію у переддень свята матері. Будьте готові, що доведеться відповідати на не зовсім зручні запитання...

– Які б вони не були, ці запитання, усі – МОЇ! І відповідатиму, як завжди, щиро, без різного роду «прикрас» та обхідних «маневрів». Це мій принцип, якого дотримуюсь десятиліттями. Незручні запитання, як на мене, завжди були, є і будуть, адже у будь-якому колективі, навіть найуспішнішому, яким вважаю і нашу Академію, не все відбувається «гладко» і безпроблемно. Наш багатотисячний колектив – це люди зі своїми характерами, баченнями... В одному переконаний: за роки, що очолюю цей унікальний виш, створено дійсно дружний, фаховий колектив однодумців, який націлений лише на найвищі вершини щодо вишколу захисників України.

Не важко передбачити, що матері хвилюються за своїх дітей, які обрали офіцерську стежу у непростий для країни час, коли п'ятий рік поспіль іде війна. Не всі вони були згодні з таким вибором. А відсутність інформації про те, як провадиться процес навчання в Академії, в яких умовах живуть курсанти, що снідають-обідають, які навантаження переносять, як відпочивають тощо. Словом, саме необізнаність породжує різноманітні хвилювання, перестороги. Особливо у тих, чії сини та дочки лише нещодавно покинули рідні домівки. Тому, у такий святковий день ми, власне, і запрошуємо матері до нас у гості.

– Гаразд, для початку пропоную коротенько розповісти про Національну академію сухопутних військ, адже не усі матері, з огляду на їхні запитання, знають, що видовий виш – це не лише охайна та велична будівля майже у самісінькому центрі Львова. Про існування інших структурних підрозділів вони навіть не здогадуються...

– З історичною довідкою про нашу Академію можна ознайомитися на нашому офіційному сайті. Я ж наголошу на тому, що у виші навчаються представники з усіх областей України, у тому числі з територій, які нині не підконтрольні Україні. Наші юнаки та дівчата – це і досвідчені учасники бойових дій, і випускники шкіл та ліцеїв. Усі вони у разі належного ставлення до опанування обраного фаху, стануть офіцерами механізованих і танкових військ, ракетних військ і артилерії, артилерійської розвідки, інженерних військ, спеціалістами морально-психологічного забезпечення та музичного мистецтва.

Для цього у нас створені усі належні умови. За оцінкою Президента України, вищого керівництва оборонного відомства, представників військових делегацій провідних армій світу та закордонних військових навчальних закладів, організація життєдіяльності та вишколу майбутніх офіцерів є однією з кращих в Українському війську, відповідає світовим стандартам. Все це відбулося завдяки нашому прискіпливому підходу до організації навчально-виховного процесу. Використовуємо для цього не лише власний досвід, але й той, який запозичили у наших колег із військових вишів Німеччини, Польщі, США, Кореї, Китаю, Норвегії.

Нинішня навчально-матеріальна база дозволяє майбутнім офіцерам як на сучасних тренажерних комплексах, так і у Міжнародному центрі миротворчості та безпеки, більш знаному українцями, як Яворівський полігон, відпрацьовувати отримані теоретичні знання в умовах поля. Підготовку сержантських фахівців для війська провадить наш Коледж. А невдовзі структурним підрозділом стане і Червоноградський військовий ліцей, випускники якого матимуть привілеї щодо вступу в нашу Академію.

До речі, ми першими у Збройних Силах України розпочали і вже декілька років успішно застосовуємо передову технологію щодо організації харчування наших вихованців за каталогом продуктів. Гадаю, матері із задоволенням скуштують курсантські страви у будь-якій ідальні на вибір.

Спортивна база вишу – також одна з найпотужніших серед військових навчальних закладів. І ми справедливо пишаємося спортивними досягненнями і рекордами наших вихованців, які сходять на п'єдестали українських та європейських змагань. А додайте до цього багатотисячову культурну спадщину Львова – його музеї, театри, історичні пам'ятки... Ось в яких умовах провадиться вишкіл та виховання майбутніх офіцерів-патріотів.

– Павле Петровичу, матері переймаються тим, чи, бува, їхні діти після випуску із Академії одразу відбуватимуть на Схід, у зону проведення Операції Об'єднаних Сил?

– Наші вихованці служитимуть у всіх регіонах України. Адже ми готуємо фахівців не лише для Сухопутних військ – найчисельнішого виду Українського війська, але й, скажімо, для Сил Спеціальних операцій, інших видів ЗС України. Їх хочуть також бачити і в інших силових структурах держави.

Потрібно розуміти, що за 4 – 5 років ми готуємо офіцера передусім для ведення бою! І це цілком природно: адже у нас війна. І для якісного вишколу у нас є всі можливості: і навчально-матеріальна база, польова складова якої надпотужна, і професорсько-викладацький склад, і власне усвідомлення самих курсантів, що від їхньої навченості залежить успішне виконання завдань як безпосередньо в зоні проведення ООС, так і у військових частинах, які не залучаються до неї. Відгуки з військ свідчать: наші вихованці – всебічно підготовлені офіцери, мужні, свідомі, патріотично налаштовані, високо тримають марку альма-матер.

Запевняю, що одразу після випуску жоден лейтенант, навіть той, хто буде скерований у бригади на лінії зіткнення, не розпочинатиме службу, так би мовити, на «передку». Хоча, у перші роки війни, коли надсуттєво відчувався некомплект офіцерів низової ланки, наші вихованці чи не одразу відбували у такі підрозділи і гідно виконували непрості бойові обов'язки. Нині ж усі випускники проходять допідготовку у місці постійної дислокації військової частини, і лише після належного навчання їх скеровують у свій підрозділ на фронт.

– Матері пишуть, що уважно відслідковують у соцмережах щонайменшу інформацію стосовно життєдіяльності Академії, а відтак запитують, чи дійсно існують у курсантських колективах проблеми з військовою дисципліною, правопорушеннями, про які їм доводиться читати?

– Був би нещирим, якби сказав, що такі проблеми відсутні. І порушення військової дисципліни, і нестатутні взаємини – випадки, на жаль, непоодинокі. Вони мають місце. Але потрібно усвідомлювати, що курсанти – це молоді люди у військових одностроях, які виховувалися у тому ж середовищі, що їхні цивільні однолітки.

Безперечно, наші вихованці суттєво обмежені у своїх діях, передусім статутами. Але ж їх не ізолюєш від негативних проявів, які притаманні окремим молодіжним колам. Тому, деякі курсанти, скажімо, при нагоді, вживають алкогольні напої... Ми реагуємо на такі випадки, але передусім докладаємо усіх зусиль щодо їхнього вчасного виявлення, попередження. Головними напрямками такої роботи є профілактика пияцтва, вживання наркотичних речовин, при цьому забезпечуємо чіткі умови щодо статутного порядку і виховання, які б гарантовано унеможливили правопорушення. З окремими курсантами, які не піддаються впливу, доводиться розпрощатися.

За роки, що очолюю Академію, як власне і мої заступники, науково-педагогічні працівники, офіцери курсантських підрозділів відвідали понад десяток військових навчальних закладів Європи та світу, у тому числі всесвітньо відомий американський Вест-Пойнт. Так от, там також існують проблеми з дисципліною у військових колективах.

– Цікавить матерів питання щодо перспектив грошового забезпечення курсантів?

– Дійсно, це нагальне питання. Адже курсанти з числа військовослужбовців контрактної служби під час навчання мають грошове забезпечення на рівні того, яке отримували під час служби у військах. Це значно більше, аніж у тих, хто поступав у виш після ліцею та школи. Тому, ми вийшли із клопотанням перед Міністром оборони України щодо внесення змін у систему грошового забезпечення курсантів з числа цивільної молоді. Запропонували: одразу після вступу і зарахування таких юнаків і дівчат до Академії, укладати з ними перший контракт і виплачувати грошове забезпечення, як військовослужбовцю контрактної служби.

– А чи відбулися 2019 року якісь зміни щодо вступу до Національної академії сухопутних військ?

– Сама вступна кампанія розпочалася з першим днем поточного року і триватиме до 1 червня. Обравши, скажімо, наш видовий виш, юнак повинен звернутися до місцевого військкомату для проходження певної процедури визначення його придатності для навчання за станом здоров'я, оформлення документів тощо.

Відповідно до обраної спеціальності вступники повинні зареєструватися для складання іспитів з ЗНО згідно із предметами, які відповідають напрямку

майбутньої професії. А вже безпосередньо у виші, окрім надання сертифікату про ЗНО, обов'язково пройти психологічне обстеження та медичний огляд, скласти нормативи з фізичної підготовки.

На навчання приймаються особи, які здобули повну загальну середню освіту, випускники військових ліцеїв, ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою, військовослужбовці з повною загальною середньою освітою. Вступні іспити призначені на середину липня.

Щодо цьогорічних змін, то граничний вік вступників збільшено до тридцяти років. Випускникам ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою надано право обирати варіант вступу як за результатами ЗНО, так і за вступними екзаменами. До речі, третій конкурсний предмет ЗНО для військових закладів освіти збільшено з одного до 3-5 предметів на вибір закладу.

Що суттєво: жінки зараховуються на навчання на рівних правах з чоловіками за переліком спеціальностей, за якими вони у подальшому можуть проходити військову службу на посадах осіб офіцерського складу.

– Павле Петровичу, не менше цікавить курсантських матерів ситуація щодо навчання в Академії випускників цивільних вишів.

– У нашому видовому виші триває пілотний проект з підготовки кваліфікованих офіцерських кадрів під назвою «Лідерські курси», який був запроваджений влітку минулого року. Він передбачає річний вишкіл офіцерів для Вітчизняного війська. Головними вимогами для вступників є наявність вищої освіти не нижче освітнього ступеня «бакалавр» та придатність до військової служби за станом здоров'я.

При зарахуванні на навчання слухачі підписують контракт зі Збройними Силами України та отримують відповідне грошове та інші види забезпечення, а також користуються усіма соціальними гарантіями, які передбачені для військовослужбовців за контрактом.

Після завершення навчання та за умов успішного складання іспитів, усім випускникам курсів присвоюють кваліфікацію «офіцер управління тактичного рівня», військове звання «молодший лейтенант» та гарантують призначення на посаду офіцерського складу в ЗС України.

Слухачі перших двох груп, які були сформовані у межах пілотного проекту, здобувають військово-облікові спеціальності за напрямками: управління діями підрозділів механізованих військ, а також управління діями артилерійських підрозділів.

– Дякую за докладні та змістовні відповіді!

Бесіду вів Ігор МАХНО

Молодший сержант служби за контрактом Марина ОЖАРЕВСЬКА:

«СТАТИ ОФІЦЕРОМ СЕРГІЙ ВИРІШИВ САМЕ 2014-ГО»

Яким міг бути життєвий вибір юнака, котрий виховувався у родині військовослужбовців? Здогадатися неважко... Батько тодішнього випускника середньої школи, Володимир Анатолійович, був вже полковником Збройних Сил України та обіймав посаду начальника кафедри тактико-спеціальних дисциплін факультету бойового застосування військ вищого військового навчального закладу. А мати, Марина Григорівна, мала майже 15 років вислуги в Українському війську у посаді спеціаліста зв'язку та проходила службу за контрактом. Але їхній син тоді ще не уявляв себе військовослужбовцем.

Ігор МОСЕЙЧЕНОК

– Сергій успішно склав вступні екзамени у три виші України, у тому числі й у Львівську політехніку, – зазначила під час нашої розмови Марина Григорівна. – На дворі був 2014-й рік, який нам, українцям, приніс багато зворушливих змін. А головне – посилювалася російська агресія на Сході, яка згодом переросла у війну. Гадаю, саме збройне протистояння українських військовиків сепаратистам та найманцям й позначилося на виборі сина. Добре запам'ятала: Сергій вже перебував на полігоні нашої Академії, проходив курс первинної військової підготовки, а йому надходили запрошення від навчальних закладів...

Якою є служба у війську – ми із чоловіком добре обізнані. Скажу відверто: не схвалювали вибір сина, який, до речі, ніколи не говорив, що мріє про військову кар'єру. Та він вчинив всупереч нашим побажанням. І ми не перечили!..

Нелегким видався перший рік навчання Сергія Ожаревського в Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, але хлопець швидко звик до армійських труднощів, старанно опановував військові науки. 2018-го з дипломом із відзнакою він завершив навчання у виші.

Аналітичний склад розуму і звичка до ретельного виконання завдань, а також отримані в Академії знання, дуже швидко

ЗІ СПОГАДІВ СЕРГІЯ:

«Дуже подобалися лекції викладачів із багаторічним педагогічним досвідом.

Якщо молоді офіцери-викладачі мають більше практики і можуть розповісти лише про ті бойові дії, в яких безпосередньо брали участь особисто, то старші, володіючи значним обсягом інформації, могли проаналізувати нинішні події більш глибоко, узагальнити отриманий українськими військовими досвід, дослідити окремі епізоди в контексті світової практики і військової науки»

стали у пригоді молодому офіцеру у військах. У липні 2018-го він прибув до 24-ї омбр і одразу потрапив у найнебезпечніше місце фронту – у щойно захоплені бригадою Шуми. Противник, як це часто трапляється на цій війні, кілька днів не здогадувався, що у селі вже перебувають українські військові. Та, зрозумівши, що помилявся, пішов в атаку...

– Про те, як усе відбулося у подальшому, я дізналася із інформації, яку оприлюднила у соцмережах пресслужба бригади імені Данила Галицького, – розповідає Марина Григорівна. – Адже син особливо не ділиться тим, як йому воюється. Але ж орден «За мужність» у двадцять років, за два місяці перебування на фронті просто так не дають?! Значить, заслужив його Сергій!

Ось що розповів журналіст пресслужби у своєму дописі про утримання взводом лейтенанта Ожаревського села Шуми, що поблизу Горлівки:

«Бачу близько 30 озброєних осіб у маскувальних костюмах», – доповів командир батальйону взводний Сергій Ожаревський. Після нетривалої паузи надійшло розпорядження: «Все в порядку, це повертаються наші розвідники». Але відчувалося щось підозріле в цих «розвідниках»... Саме воно змусило лейтенанта придивитися до них пильніше, а згодом доповісти командирі, що незнайомці – вірогідніше за все є диверсійною групою ворога.

Ожаревський миттєво віддав наказ приготуватися до бою. Ворог продовжував обережно просуватися до позицій українських військовиків, сподіваючись застати їх зненацька... Натомість зустрів

гідну відсіч. Зав'язався бій. З трьох позицій королівські піхотинці кілька годин «полювали» противника вогнем і, зрештою, змусили його відступити зі значними втратами. А пильний і відважний лейтенант Ожаревський був представлений до нагороди і вже у вересні цього ж року його призначили командиром роти».

Марина Григорівна розповідає, що материнське серце дещо заспокоїлося, іншими словами, отримало перепочинок, коли зведена ротні-тактична група, до складу якої входив і Сергій, відбула на міжнародні навчання до Німеччини. Зарекомендували себе українські військовики з найкращого боку: про їхні майстерні дії під час навчання чи не щодня розповідали у соцмережах представники ЗМІ, ілюструючи свої розповіді чудовими динамічними світлинами. «Доходило до того, що організатори навчань попросили наших військовослужбовців «сповільнити оберти» і воювати «спокійніше», бо вони не встигали переопрацьовувати ретельно розроблений сценарій тренувань», – не без гордості переповідає моя співрозмовниця.

А українці, переможно завершивши випробування у Німеччині, отримали чудові відгуки від керівників навчання і повернулися додому в ореолі слави, з бажанням застосовувати отримані знання та навички в умовах реальних бойових дій.

Нині рота лейтенанта Ожаревського неподалік Донецька прикриває мирні українські міста від нападів ворога. У його підрозділі люди різного віку та бойового досвіду: є бувалі, хто воює з 2014 року, та зовсім «зелені» новачки. Всі

Ожаревський миттєво віддав наказ приготуватися до бою. Ворог продовжував обережно просуватися до позицій українських військовиків, сподіваючись застати їх зненацька... Натомість зустрів гідну відсіч.

Марині Григорівні приємно усвідомлювати, що про її сина говорять, як про підготовленого, серйозного, розсудливого командира, який зумів завоювати прихильність своїх бійців і повагу командування. Тож батьки Сергія мають повне право пишатися достойним сином, справжнім Захисником України.

вони беззаперечно слухаються молодого, відважного і добре навченого командира, бо пересвідчилися в його спроможності керувати підрозділом. Сергій же впевнений, що успіх підрозділу забезпечується участю кожного бійця, цінує внесок усіх і охоче розповідає про успіхи не свої, а підлеглих.

– Гроші, квартири, пільги не є мотивацією для військовослужбовця, – переконаний молодий командир роти. – Бажання захистити свою країну і свою сім'ю – ось що головне! І ще – повага до своїх побратимів та військова дисципліна: кожен з нас тут відповідає за певну ділянку спільної роботи, якщо ти щось не зробиш, доведеться доробляти іншим, тобто на них лягає подвійне навантаження. Передусім я спираюся на сержантську ланку. Тим більше, що згідно із стандартами НАТО, саме на сержантів припадає лівова частка зусиль щодо забезпечення підрозділу та роботи з особовим складом.

Цивільним, які приходять в армію, Сергій радить спершу визначити свою мету, зрозуміти, навіщо вони йдуть до війська. Бо, на жаль, доводилось йому стикатися і з такими, що приходять на війну, не розуміючи, де вони опинилися: порушують військову дисципліну, створюють конфліктні ситуації в колективі, навіть примудряються заснути на посту... Лише з першим обстрілом такі люди нарешті починають розуміти, що таке війна і чого вартує життя ...

Марині Григорівні приємно усвідомлювати, що про її сина говорять, як про підготовленого, серйозного, розсудливого командира, який зумів завоювати прихильність своїх бійців і повагу командування. Тож батьки Сергія мають повне право пишатися достойним сином, справжнім Захисником України. А щоденні материнські роздуми та переживання – без них не обійтись, адже війна триває і син далеко від рідної домівки, на передовій...

– Із Сергієм ми ніколи не панькалися, – продовжує спогади моя співрозмовниця. – Він розумів, що ми зайняті службою, і завжди при потребі допомагав нам по дому. Чи то продуктів принесе з крамниці, чи приготує якусь страву. Дуже любляв смажити для нас картоплю. Ми, наприклад, завжди були упевнені, що після служби на нас чекає смачна вечеря.

За словами полковника Володимира Ожаревського, який зараз очолює кафедру тактики Національної академії сухопутних військ, Сергій рішуче відмовився проходити службу у видовому виші і, зрозуміло, що не лише тому, що тут його батьки. Він зробив свій вибір і відтепер механізовану бригаду вважає своєю, рідною!

– У нас молодший син Володимир закінчує десятий клас, – розповідає Марина Григорівна. – Він – за крок до обрання майбутньої професії. Хто зна, можливо за нашим прикладом і прикладом Сергія, він захоче пов'язати своє життя з армією!

Полковник і лейтенант Ожаревські
| Фото з сімейного архіву

Лейтенант Володимир Зеленков

Патріот з Донеччини

Нещодавно заступнику командира роти гірсько-штурмової бригади, яка тримає оборону на Донеччині, лейтенанту Володимиру Зеленкову (позивний «Єнот») було вручено нагрудний знак «За оборону Донецького аеропорту». Це той самий випадок, про який кажуть: «Нагорода знайшла героя».

«Єнот» народився у Макіївці, а згодом проживав у Донецьку. 2008 року обрав військову долю: після призову до лав Збройних Сил України підписав контракт і з вересня того ж року розпочав службу у 93-й бригаді. Російська військова агресія, розпочата на Донбасі 2014 року, своєрідно позначилася на сім'ї юнака.

– Мій батько зараз живе на підконтрольній Україні території. Він – пенсіонер, колишній МНСник. А мама... З нею ми не спілкуємося з 29 травня 2014 року, відколи вона обрала оте незрозуміле «ДНР» і залишилася у Донецьку, – із сумом каже Володимир.

Авдіївка, «Зеніт», «Республіка Міст», Піски, Ясинувата... Тим, хто знає, не треба пояснювати, що це за назви. «Єнот» пройшов їх усі. А починав війну, як він сам згадує, з весняної зливи, коли їх підняли за тривоною для супроводження військової техніки. За два тижні проїхали 3700 кілометрів, зколесили всю Донецьку і частину Луганської області.

А потім – до Донецького аеропорту.

– Що найбільше запам'яталося? – перепитує Володимир, – на все життя закарбується перший мінометний обстріл, під який потрапив. З двох «Васильків» прилетіло близько два десятки «посилок». А 21 липня 2014 року о 23-ій годині нас накрили 80 «олівців» з «Градів». Втім, я не люблю про це згадувати. Знаєте, коли ти вечеряєш з другом перед виходом на позицію, а за півгодини його вже немає... Такий біль та сум переповнює душу... А ще пам'ятаю, як хлопці виходили з ДАПу. Було таке враження, що їх від рідної матері відривали. Вони не хотіли відходити, незважаючи на втрати.

Володимир не називає себе «кіборгом», каже, що це дуже пафосно.

– Ми просто виконували свій військовий обов'язок, захищали Батьківщину. Мені неважливо – Донеччину

чи Львівщину. Вона у нас одна – Україна, – переконаний Володимир. – А на прем'єрі фільму «Кіборги» у Львові я був. Глядачі нас зустріли такими оваціями, що я аж знімав. Звичайно, всього там показано не було, і це правильно. Але цікаво було побачити ще раз той замінований «порш». Пам'ятаю: «Гради» накривають, дах валиться, а «порш» стоїть, наче чогось чекає...

У серпні 2014 року Володимир вступив до Національної академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. А після закінчення – знову на фронт. У Львові залишилася дружина і син, котрий минулоріч пішов до першого класу.

– На своїй землі, у Львові, ми знайшли ще одну рідну домівку. Відкрию таємницю: чекаємо на поповнення, – каже Володимир. – А ще я пишаюся тим, що родом з Донецька! І вірю у нашу перемогу, в те, що повернемо захоплені ворогом території!

Фото випускників 2018 року | Фото Марії Мартинової

«КІБОРГИ»:

Три ротації провів у Донецькому аеропорту 35-річний український військовослужбовець Роман ГРЕБЕНЮК. Він пройшов справжнє пекло, втратив багатьох побратимів, не раз прощався із життям. Найбільш складним був останній «заїзд» в аеропорт. Увечері 19 січня 2015 року пролунав перший вибух у новому терміналі аеропорту.

Галина ТЕРЕЩУК

У перші хвилини нашої зустрічі Роман та його дружина Ірина одразу наголосили, що ніколи й гадки не мали, що не просто гулятимуть Львовом, але й житимуть тут. І це при тому, що Роман із 2016 року навчається в Національній академії сухопутних військ, а Ірина працює у поліції. Подружжя винаймає помешкання, адже обоє родом із Донеччини. Лисичанськ, звідки Роман, під контролем України, а Харцизьк, місто Ірини, й досі під окупацією ворога.

– Є мій шлях, який я обрав. Беру від навчання всі найнеобхідніші знання, адже зараз потрібні досвідчені командири і їх чимдалі більше виходить з нашого вишу, – впевнено стверджує Роман.

Його ж військовий досвід бере початок 2014 року. Працював у Дніпрі, коли частина української території, включно із його рідним містом, була враз окупована. Тоді, у березні 2014 року, хлопець одразу пішов до військкомату, хоча, як зізнається, до того навіть зброї у руках не тримав.

– Мені порадили прийти пізніше, – повертається до спогадів Роман. – Я вже хотів записатися у добровольчий батальйон, лишень би потрапити на війну. Прописка у мене Лисичанська, а на той час людей із цих територій не брали до війська. Довелося прописатися у Дніпропетровській області, щоб мене таки призвали у третю хвилю мобілізації.

У нашому 74-му окремому розвідувальному батальйоні понад сімдесят відсотків були добровольці, тож контингент вирізнявся особистостями: власник стоматполіклініки, бізнесмени, інші приїздили на таких дорогих автівках, що просто дивувався... Ніхто із нас практично не служив, не знав навіть, як автомат тримати. Так ми розпочинали боронити нашу Україну з початком війни.

ЖОВТЕНЬ 2014-ГО: ПЕРША РОТАЦІЯ

Однієї ночі командир батальйону вишикував військовослужбовців у таборі і запитав, хто хоче обороняти Донецький аеропорт від російських спецпризначенців. Восени 2014 року це була найгарячіша точка на Донбасі, відтак і найнебезпечніша. Роман Гребенюк зголосився у числі 21 бійця розвідувального батальйону. Так 10 жовтня він потрапив у двотижневий жах.

– Спочатку я думав, що опинився у пеклі. Приїхали у Піски, нові позиції, гуркіт танків, напружений бій, все палає. Будинки зруйновані, техніка горить, наче у кінофільмі з дитинства. Аеропорт оточений. Ми приїхали, якраз у день, коли загинув командир, його спалили у танку. Танкісти були шоковані... Ми вирішили

НАРОДЖЕНІ ВІЙНОЮ

За кілька годин до того, як ворог підірвав перекриття терміналу, який остаточно обвалився, Роман і його кілька побратимів на той момент вже залишили будівлю. Ось що розповів мені «кіборг» в інтерв'ю про свій найважчий військовий досвід.

самостійно добиратися до аеропорту. Знайшли водіїв, але вони їхали вперше, дороги не знали. Як на мене, усім тим, хто дістався аеропорту, потрібно пам'ятники ставити за життя. Нас повезли на БТРі, без прикриття танків. Тільки рушили – як запрацювали ворожі «гради». Коли трохи стихло, продовжили рух. Увесь час нас супроводжувало цокання ворожих набоїв по броні. А коли підбили бронемашину, ми мерщій вибігли на злітну смугу. Пам'ятаю, як три дні намагався спати у якійсь тумбі, щоб врятуватися від холоду, щоб хоч якось зігрітися. Там із нами жив чорний кіт; приходив невідомо звідкіля, невідомо куди щезав. Але завжди відчував, коли будуть обстріли і попереджав нас.

– Добре пам'ятаю, як виглядав наш захисний редут: два банкомати, один на одному та електрощитова. Ми стримували псковську десантуру, яка штурмувала нас. Оборонців старого і нового терміналів було не більше півсотні осіб. Вразив випадок, коли ворожу гранату наш оборонець намагався відкинути вбік, аби не зазнали ураження товариші... Це було у перший день нашого перебування в аеропорту, – пригадує «кіборг».

ЛИСТОПАД 2014-ГО: ДРУГА РОТАЦІЯ

У Романа було псевдо «Грішник», бо куди б не приїхав, скрізь одразу починались важкі бої. Вдруге він зголосився обороняти Донецький аеропорт у листопаді 2014 року. Тоді потрапив у новий термінал. Але через

кілька днів групу військовослужбовців, зокрема, і його, перекинули на старе місце для посилення. Роман – безпосередній учасник пекельного бою, під час якого українські воїни втратили старий термінал. Тоді до штурму наших позицій задіяли російських спецпризначенців.

«Між новим і старим терміналами було не більше 150 метрів. Це була дорога смерті. Довкола оточили «сепари» і треба було долати відстань під обстрілами. У старому терміналі я побачив гору «двохсотих». Було холодно, зігрітись ніяк. Вночі тихо-тихо. О 8-ій ранку почався штурм. Нас розподілили по позиціях. Я з іще сімома побратимами засіли у підвалі. Спочатку шквал вогню... Голову годі було підняти. Згодом за стінкою почули бойовиків. Навіть бачили їх. Коли почався штурм, через двері намагались вдертися до нас. До речі, тоді я вперше побачив гранати РГН, які вибухають на дотик. Поясню: ти чуєш, як вона летить, до тебе летить. Маєш дві-три секунди, щоб сховатися, але все одно не чуєш, коли граната падає, лише коли вибухає... Кожна колона у підвалі була замінована. Знаєте, ми стріляли у стелю по вентиляції, щоб трішки було світліше отримати. Полишати займані позиції – й думки не мали. Вісім годин тримали бій. Коли закінчилися набої, все довкола палало.

Ворог прострелив бочки із соляркою, рідина потекла просто на нас у підвал. Пластикові труби, перекриття, стіни – все горіло. У голові не вкладалося, як можна

було там не те, що переховуватись, а вижити... Із 8 бійців живими у підвалі залишились двоє. Ще 23 військовики за вісім годин були поранені. Та й ми попросились із життям.

Вночі вирішили відходити. Забирали із собою не лише поранених, але й загиблих. Рук нам бракувало. До речі, згодом «сепари» оприлюднили відео, що ми буцімто у холодильнику залишили свого побратима. Вони показово вивісили тіло якогось чоловіка на мотузці з вікна... Сказали, що це оборонець аеропорту. Але ми знаємо, що своїх там не залишили! Це було 29 листопада 2014 року», – із болем згадує Роман Гребенюк.

СІЧЕНЬ 2015-ГО: ТРЕТЯ РОТАЦІЯ

З другої ротації українські «кіборги» виїжджали через Донецьк у супроводі представників ОБСЄ. Саме тоді Роман вперше побачив командира нелюдів – «Моторолу». А вже 6 січня Гребенюк знову їхав в аеропорт через Донецьк у свою третю, найважчу ротацію, коли бійці були без їжі, води, палива, у суцільному оточенні в маленькому приміщенні, коли ворог навмисно труїв їх газом.

– Рухалися через Донецьк. Правила були такими: у кожного по чотири магазини, три з яких порожні, без набоїв. І жодних гранат. Лише автомат. Пересувалися трьома вантажівками, в одній із яких була їжа. Нас зупинили на мосту, наказали усім вийти та зброю закинути за спину. Ми підкорилися, стали, як для розстрілу. Поглянув ліворуч-праворуч: там снайпери, кулеметники. Усвідомив: при нагоді знадобиться кілька секунд, щоб нас знищити. Всі озброєні були, наче термінатори. Їх було по 50 осіб на одну нашу вантажівку. Перевіривши машини і наші наплічники, дали дозвіл на продовження руху. Через Донецьк до самого аеродрому нас супроводжував батальйон «Восток». Увечері розпочались обстріли, – пригадує далі Роман Гребенюк.

Якщо під час першої ротації захистом для бійців слугували банкомати, то на цей раз – уламки від тумб та мішки. Про сон і їжу, елементарний перепочинок оборонці й не мріяли. Хотілось лише вижити, адже розпочалося справжнісіньке пекло.

– Ми усередині, під бетонними плитами. О десятій ранку намагаємося щось побачити, а о третій по обіді – вже темно. Штурм, штурм, по нас гатили протитанкові гранатомети, час од часу артилерія. А ми мали лише автомати та кулемети; як могли, так і відбивались. Ніяких ротацій, ніхто не приїжджав. Воду збирали у пляшки, кип'ятили. Мороз був нещадний. Про якісь побутові зручності годі й говорити. Хоча хтось таки примудрився навіть борщ зварити із сухпайка і тушкованки. Було смачно. Одразу згадували батьків і

рідну оселю, – продовжує Роман. – Моторошно було, коли приходиш на позицію, а там вже когось немає... Нас поступово вибивали із однієї позиції на іншу. Гатили з танків. На жаль, щоразу доводилося відступати. Ховалися за будь-яким виступом, купою сміття. І щоразу намагались забрати із собою «двохсотих» і «трьохсотих». Цілодобові постійні обстріли позбавили відчуття реальності. Скажімо, позаду розірвалася граната, а тобі байдуже – наче так і повинно бути. Окремі бійці психічно просто не витримували.

Кількість поранених і загиблих була значною. Все відбувалося миттєво. Просиш у когось ніж, повертаєш, а його вже немає. Потім приїхала машина, завантажена продовольством і боеприпасами. Ми втішились – допомога! Та не встигли підійти, щоб розвантажити – постріл, другий і машина спочатку спалахнула, а потім її розірвало вщент... Добре, що хоча б хлопці встигли втекти.

Увечері 19 січня стався перший вибух у новому терміналі. За кілька днів до підризу Гребенюк почув, що бойовики щось монтують і попередив командира, що вочевидь хочуть підірвати стелю. Невдовзі отримав команду виїжджати звідти. 20 січня о 4-ій ранку приїхала машина. Бійці дуже швидко, під прикриттям, занесли поранених і вбитих. Так Роман з дев'ятьма побратимами під обстрілами покидав аеропорт за добу до його підризу.

– Чи варто було стояти за аеропорт? Безперечно! Тим більше, що ми там загартувались. Там були сильні особистості, був військовий запал. Туди їхали люди з метою захистити свою землю і зупинити ворога. Ніхто не думав відходити! Чи був страх? На початках – так. Але потім усе було доведено до автоматизму: стріляти у ворога і все, – пояснює Гребенюк.

І сьогодні Роман згадує ці неймовірні тижні пекла в аеропорту, важко переживаючи кожен спомин. Сумно, адже багато його побратимів не повернулись звідтіля. Він сам отримав чотири контузії, а після лікування щоразу повертався у рідний підрозділ, брав участь у боях поблизу шахти Бутівка.

У травні 2016 року Роман Гребенюк вступив до Національної академії сухопутних військ, щоб стати офіцером і вже у новій якості виступити на захист своєї України. За мужність і героїзм він відзначений державними нагородами – орденом «За мужність» III ступеня і медаллю «Захиснику Вітчизни».

Разом з бойовими побратимами | Фото з особистого архіву

ЦИВІЛЬНА, НЕ ОЗНАЧАЄ НЕВІЙСЬКОВА

Нещодавно спіймав себе на думці, що розповідаючи на сторінках журналу про викладацькі колективи Академії, ми незаслужено обходимо увагою ті із них, які у кулуарах нарікли невійськовими. Саме так називають кафедри, у штаті яких виключно цивільні науково-педагогічні працівники.

У цьому переліку й кафедра інженерної механіки, яку очолює доктор технічних наук професор Богдан Сокіл. Тут здійснюють підготовку майбутніх офіцерів за дисциплінами природничо-наукової спрямованості. Роблять це надзвичайно фахово, за що колектив неодноразово заохочувався керівництвом нашого видового вишу.

Ігор МАХНО

Викладачі не переймаються тим, що їхня кафедра вважається начебто невійськового спрямування. Хоча, як на мене, це, як мінімум, несправедливо по відношенню як до них, так і до предметів, які викладаються курсантам. Адже давно доведено, що без тієї ж математики не обходиться жоден розрахунок, порівняльний аналіз тощо.

Пригадався вислів геніального вченого Карла Фрідріха Гаусса: «Математика – цариця наук»! І Михайло Ломоносов був твердо переконаний, що математику потрібно вивчати хоча б для того, щоб

«розум у порядок приводити»! А ще досить влучно зазначила й Софія Ковалевська, стверджуючи, що «серед усіх наук, що відкривають людству шлях до пізнання законів природи, наймогутніша, найвеличніша наука – математика».

– Сам хід історії довів, що будь-яка наука лише тоді досягає досконалості, коли використовується математика, – погоджується з моїми міркуваннями Богдан Сокіл. – У військовій справі все розпочалося ще у глибокій давнині, коли, приміром, стародавні вавилоняни послуговувались цією наукою для

будівництва укріплень. Не всім, гадаю, відомо, що створення диференціального та інтегрального числення тісно пов'язане з розвитком артилерії. А видатний математик Мстислав Келдиш свого часу створив математичну теорію флатера, яка допомагає захистити літаки від руйнувань. Він також зробив вагомий внесок у створення ефективних методів розв'язування задач щодо атомної та космічної техніки, через що власне його діяльність була суворо засекречена на десятиліття. Не меншої поваги заслуговує математик Михайло Лаврентьев, під керівництвом якого була розроблена теорія кумулятивних снарядів, в яких були використані властивості конічних поверхонь... Щодо нашої діяльності, то ми здійснюємо підготовку фахівців усіх факультетів, – підсумував мій співрозмовник.

У вересні поточного року кафедра святкуватиме десятилітній ювілей від дня свого заснування. Саме 2009-го, коли військово-навчальному закладу присвоїли академічний статус, а відтак він вийшов із підпорядкування «Львівської політехніки», Богдан Іванович очолив колектив, який нині якісно здійснює підготовку курсантів із дисциплін природничо-наукового та військово-професійного спрямування, провадить науково-дослідницьку роботу.

Військових фахівців тут готують за такими напрямками, як: військове управління (Сухопутних військ), інженерна техніка, електромеханіка, автомобільний транспорт. Спектр спеціальностей також потужний: озброєння та техніка інженерних військ, комплекси та системи озброєння і техніка ракетних військ і артилерії, управління діями підрозділів Сухопутних військ, інженерних підрозділів, підрозділів ракетних військ і артилерії. Для здобуття достатніх знань майбутні офіцери вивчають вищу математику, теоретичну механіку, прикладну механіку, теорію механізмів і машин, опір матеріалів, основи теплотехніки, нарисну геометрію, динаміку і стійкість інженерних споруд тощо.

– Я без жодного перебільшення стверджую: наш колектив є дійсно потужним. Усі викладачі – кандидати або доктора наук, спеціалісти вищої кваліфікації з достатнім науковим та методичним досвідом. У тому числі і молоді науково-педагогічні працівники, які прийшли до нас декілька років тому, – пишається колегами завідувач кафедри. – Ми – одностудентів, адже дбаємо про те, щоб війська поповнилися справжніми фахівцями. Тим більше, у часі збройного протистояння на Сході. Викладачі зі стажем – це Лев Величко, Микола Войтович, Ігор Врублевський, Мирон Пелех, Микола Сорокатиї. Своїми напрацюваннями вони радо діляться з іншими. А достатньо амбітні і перспективні викладачі, які, разом з тим, вже добре зарекомендували себе – це: Оксана Білаш, Надія Гузик, Тарас Глова, Роман Ковальчук, Христина Ліщинська, Руслан Пак, Оксана Петрученко, Наталя Сокульська, Оксана Терещук. А на початках, маю на увазі у перші роки діяльності кафедри, нам дійсно було дещо сутужно: як у плані підбору викладачів, створення навчально-матеріальної бази, так і щодо навчально-методичного забезпечення.

Богдан Іванович пригадує, як кафедру доводилося створювати «з коліс». Приміром, підручники були, але орієнтовані на викладання у цивільному виші. Тому щоразу, готуючись до нової теми, «на ходу» робили прив'язку до тієї чи іншої військової спеціальності. Одночасно працювали над створенням спеціалізованих аудиторій, підручників. Нині у доробку кафедри близько двох десятків науково-методичних посібників, останній з яких «Збірник військово-прикладних задач з вищої математики», який наглядно демонструє, як практично кожна формула чи рівність математичного апарату дисципліни «Вища математика» використовується у розв'язанні військово-прикладних задач.

Набутий досвід, відповідне науково-методичне забезпечення дозволяє викладачам пов'язувати основний матеріал із тією чи іншою військовою спеціальністю. Це певною мірою вдається ще й тому, що більшість з науково-педагогічних працівників свого часу отримали також і військову освіту, або ж служили у військах.

Окремо говорили про наукову діяльність кафедр і зокрема про те, що викладачі обов'язково залучають курсантів до наукової, винахідницької та раціоналізаторської роботи через участь у науково-дослідному гуртку, гуртку з поглибленого вивчення вищої математики. Тут також є значні здобутки: кращі наукові роботи майбутніх офіцерів були представлені на різноманітних конкурсах, багато і таких, які відзначалися дипломами та призами. Лише минулого року за результатами IV Всеукраїнської конференції курсантів і студентів «Національна безпека України: актуальні проблеми та шляхи їхнього вирішення», що проходила в Одесі, було опубліковано тези шести доповідей вихованців нашої Академії. А вже у квітні поточного року, після VI Всеукраїнської конференції курсантів та студентів «Математика, що нас оточує: минуле, сучасне, майбутнє», яка відбулася у Львові, до видання були запропоновані тези десяти доповідей курсантів.

– У гуртках майбутні офіцери поглиблюють свої знання з тих чи інших спеціальностей, – пояснює Микола Сорокатиї. – Для прикладу візьмемо курсанта випускного курсу Василя Балого. Його бакалаврська і магістерська роботи присвячені дослідженню впливу підвіски на коливання колісних військових автомобілів, а відтак і впливу коливань підресорної маси на точність ведення вогню. Кафедра дає базові знання для опису усіх цих процесів. А маючи опис математичної сторони фізики процесу, курсант на основі інтегрування відповідних диференціальних рівнянь визначив, як впливають коливання підресорної частини на точність ведення вогню.

Розповів Богдан Іванович і про професора кандидата фізико-математичних наук Лева Дмитровича Величка, який активно досліджує зовнішню балістику снарядів. Здавалось би, проблема не є новою і нею активно займалися ще на початку минулого століття. Але ж час не стоїть на місці!.. Вимога сьогодення – більш точно описувати зовнішню балістику. Тим більше, що таблиці стрільби, які побудовані на цих основних співвідношеннях, не завжди відповідають дійсному руху снарядів. Величко уточнив математичну модель, яка дозволяє внести поправки у таблиці стрільби, тим самим сприятиме більш ефективному веденню вогню із артилерійської зброї.

– Якщо говорити, так би мовити, доступною мовою, то на снаряд діють різні сили. Окрім сили ваги, ще й сила опору, аеродинамічна сила, – пояснює мій співрозмовник. – Впливає на нього також повітряна маса тощо. Тому саме за допомогою математики ми можемо більш точно обчислити усі ці елементи. І похибки між реальними результатами стрільб і результатами, які отримані на основі уточнених співвідношень, становлять два-три відсотки.

Викладачі кафедри навчають курсантів мислити, здійснювати самостійний пошук при вирішенні проблемних питань, аналізувати отримані розв'язки, швидко приймати рішення, що є своєрідним фундаментом для всебічного розвитку майбутнього військового фахівця.

Приміром, для досягнення такої мети Наталя Сокульська практикує на своїх заняттях проводити оцінювання рівня засвоєння курсантами матеріалу з використанням онлайн-тестування за допомогою інтернет-платформи Kahoot та мобільних телефонів слухачів. З одного боку, за допомогою цієї технології проводиться «класичне» експрес-тестування, з іншого - його ігрова форма не створює додаткового психологічного тиску. Крім того, дана платформа відразу «веде» облік правильних та неправильних відповідей кожного слухача, об'єктивно оцінюючи їхні знання, дає змогу і курсанту, і викладачеві усвідомити й усунути «прогалини» у засвоєнні вивченого. Зрозуміло,

що використання даної технології потребує значної попередньої методичної роботи.

Не є таємницею, що базова підготовка курсантів, які зараховані на навчання у виш, скажімо, з тієї ж математики далеко неоднакова. І це природно, адже одні юнаки вступили до Академії одразу після закінчення ліцею чи загальноосвітнього закладу, інші – з фронту, після п'яти - десяти років контрактної служби у військах. Тому на кафедрі розробили методику проведення практичних занять із курсантами різного рівня їхньої базової підготовки. Тим, у кого він високий, пропонують розв'язувати задачі середньої або підвищеної складності, а інші розпочинають із найнижчого. З ними, зрозуміло, практикують також індивідуальні додаткові заняття.

Не забув Богдан Іванович відзначити, так би мовити, підрозділ невидимого фронту. Ніна Демедюк, Оксана Балицька, Людмила Кривцун, Галина Леськів та Тетяна Пехів – це ті працівники кафедри, які безпосередньо готують до занять наочне обладнання, методично забезпечують навчальний процес.

– У нас підібрався колектив, який спроможний вирішувати відповідальні завдання щодо підготовки майбутніх офіцерів, – підсумував нашу бесіду Богдан Сокол. – Адже ще більше тішить те, що самі курсанти усвідомлюють, що без належних знань з науково-прикладних дисциплін їм не обійтися, якщо прагнуть дійсно стати фахівцями з обраної спеціальності.

**Підполковник
Олександр БАРАБАШ**

ОРДЕН ЗА ВИЗНАННЯ ЗАСЛУГ

**Указом Президента України від 3 жовтня
2018 року офіцера нагороджено орденом
Данила Галицького**

Ігор МОСЕЙЧЕНОК

Майже 25 років служить у війську підполковник Олександр Барабаш. З 2011-го він обіймає посаду старшого викладача кафедри вогневої підготовки факультету бойового застосування військ. Указом Верховного головнокомандувача Збройних Сил України від 3 жовтня 2018 року офіцера нагороджено орденом Данила Галицького, як одного з кращих науково-педагогічних працівників Національної академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

– Напишіть про Олександра Миколайовича, – висловив мені побажання начальник кафедри вогневої підготовки полковник Юрій Василів. – Людина досвідчена, користується авторитетом серед колег і курсантів.

Із підполковником ми зустрілися у Центрі миротворчості та безпеки навчального закладу, де майбутні офіцери опанували тонкощі ведення вогню із закритих вогневих позицій з гранатомета СПГ-9 та озброєння БМП-1.

– Подібне заняття проводжу вперше, – розповів офіцер, – і взагалі цій темі ніколи достатньо уваги не приділялося. Пригадую, ще під час навчання в Одеському військовому інституті у нас, курсантів, було лише одне заняття з ведення вогню із закритих вогневих позицій саме

з таких зразків зброї. І було воно швидше, як ознайомлююче.

Дійсно, сьогодні час вимагає іншого, і, за словами Олександра Миколайовича, «гібридна війна», яка триває на Сході України, вимагає дещо інших підходів. Наприклад, артилерію наші підрозділи інтенсивно, як раніше, не використовують: її відведено від передової лінії подалі. Натомість застосовують станковий протитанковий гранатомет «Спис», озброєння бойової машини піхоти та автоматичний гранатомет станковий «Полум'я», тобто зброя далеко не нова, але ефективна для ураження живої сили та броньованих об'єктів противника.

Під час спілкування з колишнім начальником факультету бойового застосування військ Академії, нині полковником запасу Павлом Синишиним, який брав участь у бойових діях на Донбасі, підполковник Барабаш почув від Павла Романовича:

«Певного часу мінометна батарея сепаратистів висувалася для здійснення обстрілів в одну точку, не змінюючи позиції: чимось вона раз за разом приваблювала ворога. Ми пристріляли це місце та використали вогонь БМП-1 із закритих вогневих позицій. Наша відповідь виявилася ефективною».

Полковник запасу в якості

Офіцер має бездоганно володіти зброєю, свідомо та ефективно використовувати усі наявні в його підрозділі вогневі засоби, – підкреслює підполковник Олександр Барабаш. – Саме цьому й навчаємо курсантів.

добровольця виконував обов'язки командира батальйону 2015-2016 р.р., і цілком зрозуміло, що сьогодні подібних дій з боку сепаратистів не спостерігається.

– А яким чином використовується нині на передовій суто артилерійська зброя «Спис», яку у військах охрестили «Са По Г» (чобіт)?

– Якщо коротко, спершу вибирається орієнтир на місцевості (дерево чи будівля), які видно, здійснюється прив'язка, встановлюється відстань, а потім за допомогою прицілу робиться доворот вправо чи вліво. Приміром, десять або п'ятнадцять тисячних... Безумовно, краще, якщо стрілятимуть кілька СПГ-9, а не один. І без корегувальника під час ведення вогню із закритої позиції нічого не зробити, адже цілі не бачиш, – пояснив підполковник Барабаш.

Він продемонстрував кілька прицілів, у тому числі танковий, який перероблено для ведення стрільби з БМП-1. Ці прилади й допомагають курсантам швидко виконувати завдання на полігоні, привчають до дій у нестандартних ситуаціях.

– Заняття, про які йдеться, викликають у курсантів неабияку зацікавленість, – підкреслив офіцер.

За його словами, не рідко звертаються до свого колишнього викладача й вже офіцери – випускники навчального закладу: просять щось пояснити, надати консультацію чи дещо поради у скрутній обстановці. Приміром, нещодавно зателефонував один з колишніх вихованців Олександра Миколайовича і повідомив, що станковий протитанковий гранатомет «відмовляється» стріляти, хоча ззовні зброя нібито справна. «Не спрацьовує генератор, треба дати імпульс, а для цього шукайте джерело струму», – зробив висновок підполковник. Як він дізнався пізніше, там, на полігоні, знайшли вихід з цієї ситуації за допомогою інженерної машинки для підривання та шматка дроту. Одним словом, інколи рятує звичайна кмітливість.

Вже багато років тому Барабаш перебував у складі «УКРПОЛБАТу» у колишній Югославії. Після виконання миротворчої місії проходив службу на посадах командира взводу та роти, заступника командира механізованого батальйону. Сьогодні його добре знають курсанти нашого навчального

закладу і поважають за цікаві змістовні заняття на кафедрі вогневої підготовки факультету бойового застосування військ. Саме тут вони вивчають озброєння броньованих машин, гранатометів СПГ-9, АГС-17, РПГ, стрілецьку зброю – ПМ, АК-74, РПК, ПКМ, СВД. Матеріальна частина, тактико-технічні характеристики, тонкощі експлуатації – усе це стає підвладним майбутнім офіцерам під керівництвом старшого викладача та його однодумців – науково-педагогічних працівників.

– Офіцер командирської ланки має бездоганно володіти зброєю, свідомо та ефективно використовувати усі наявні в його підрозділі вогневі засоби, – підкреслює підполковник Олександр Барабаш. – Саме цьому й навчаємо курсантів. Скажімо, командир взводу повинен постійно удосконалювати навички у поводженні зі зброєю і підготовка, яку він отримає, безумовно буде забезпечувати йому авторитет як на первинній офіцерській посаді, так і у подальшому проходженні служби.

Що спонукало офіцера обрати у житті фах військовослужбовця? Можливо, вплинув свого часу приклад старших з родини чи когось з друзів?..

– Зовсім ні, – відповів Олександр Миколайович, – військовиків у нашій сім'ї не було. Бажання стати офіцером в мене виникло ще під час навчання у середній школі, але до Одеського інституту Сухопутних військ поступив після закінчення технікуму, де отримав диплом технолога з монтажу металевих і залізобетонних конструкцій.

Після навчання у військовому навчальному закладі він проходив службу у Залізній дивізії, а згодом у 24-ій механізованій бригаді. «Сьогодні намагаюся якнайкраще викладати майбутнім офіцерам відповідні дисципліни, передавати свій командирський досвід, – зазначає підполковник. – Часом пригадую свої молоді роки, становлення як офіцера. Знаю, що не простою буде служба у наших вихованців після прибуття у війська. Від того, наскільки підготовленими до цього вийдуть вони зі стін Національної академії, багато у чому залежатимуть їхні початкові та подальші успіхи».

ГОСТІ АКАДЕМІЇ –

Закордонні військові делегації вже вкотре відвідують наш видовий виш. Це стало можливим завдяки успішно налагодженій міжнародній військовій співпраці, особливо між навчальними закладами. Адже майбутнім офіцерам з інших держав безперечно цікаво ознайомитися із життєдіяльністю українського військово-навчального закладу, який отримав визнання не лише в Україні, але й у Європі та світі.

Старший лейтенант
Анастасія КМІН

Цього разу до нас у гості завітала поважна делегація американських кадетів – майбутніх пілотів, бортових техніків, авіаційних інженерів, спеціалістів із супутникових технологій, фахівців з організації авіаперевезень, які навчаються в академії Військово-повітряних сил США.

Свій візит вони здійснюють упродовж канікул. Тобто час, який мали б присвятити для відпочинку, дозвілля та спілкування з рідними, використали для відвідин України і знайомства з нашою Академією.

Відповідно до протоколу, кадети зустрілися з

генерал-лейтенантом Павлом Ткачуком, який розповів гостям про специфіку діяльності навчального закладу та вручив їм пам'ятні сувеніри. Кадети відвідали музей історії навчального закладу, поспілкувалися з капеланами, ознайомилися з навчально-матеріальною базою, у тому числі побували у лазерному тирі, оглянули сучасні тренажери бойової техніки, класи комп'ютерних симуляцій бою. Вони переконалися, що за рівнем технічного обладнання та методик викладання український виш не поступається американському та європейським військовим навчальним закладам.

АМЕРИКАНСЬКІ КАДЕТИ

Важливим моментом візиту була безпосередня зустріч та спілкування кадетів з майбутніми офіцерами Українського війська. Мовних бар'єрів не було, адже наші курсанти добре володіють англійською. Саме тому, під час супроводження американських колег вони доступно розповідали про те, як навчаються, чим займаються у вільні від вишколу години, що у планах на майбутнє. Доволі часу було приділено ознайомленню зі структурою Міжнародного центру миротворчості та безпеки. Американські кадети оглянули сучасний Центр імітаційного моделювання бойових дій, навчально-тренувальні комплекси та ділянки полігона, довідалися про досягнення двосторонньої українсько-американської співпраці з підготовки військовослужбовців.

Наприкінці візиту гості поділилися враженнями від українського видового вишу. Кетлін Робертс, яка опановує космічну інженерію, у захваті від України і не приховує, що не очікувала побачити її такою. Її вразила Академія не лише потужною навчально-матеріальною базою, можливостями щодо життєдіяльності курсантів, але й високим рівнем викладання усіх дисциплін. «Як нас поінформували, свої знання передають кращі науково-педагогічні працівники, які мають достатній бойовий досвід, що вкрай важливо у часі, коли триває війна на Сході вашої країни», – зазначила вона.

На її переконання, в американських та українського вишів схожі цінності, тому не випадково, що й девіз Академії «Честь. Україна. Відвага» співзвучний із девізом Вест-Пойнта «Duty · Honor · Country». «Саме цими принципами й керуємося ми з вами у житті!» –

наголосила Кетлін. Вона також розповіла, що завжди відчувала пристрасть до космосу. Американка навіть заступає на нічні чергування, аби спостерігати за функціонуванням сателітарних систем. Та найважчим для себе вона вважає величезну кількість занять з вищої математики та фізики.

– Я люблю спостерігати за життям на міжнародній космічній станції, і за тим, як вона зірочкою мерехтить у небі над нами, – зізнається Кетлін. – На вибір професії серйозно вплинув батько, який теж мріяв стати астронавтом та, на жаль, завадило здоров'я. Я навчилася керувати літаками ще у старших класах школи. Тож, нинішнє навчання відповідає поклику мого серця, і я вірю, що здійснию свою мрію і мрію батька!

Першокурсник Мітчел Райдер також хоче стати пілотом, аби, як стверджує, підтримувати війська на землі з неба. Та щоб стати дійсно асом, йому потрібно наполегливо вчитися, вміти витримувати неймовірні навантаження, прискіпливо контролювати усе, що відбувається навколо. Помилки можуть бути фатальними – особливо, коли ти пілот одномісного літака, коли тільки ти й машина у небі – все залежить від твоїх знань та навичок.

– У вашій Академії мене вразило те, як курсанти ретельно ставляться до навчання. А ще – все відбувається чітко, за розпорядком і дисципліновано, – ділиться побаченим кадет. – Шкода, що у вас війна. Та ви повинні докладати усіх зусиль, щоб вправно керувати своїми підрозділами у бою. Там ціна помилки набагато вища, і вища відповідальність... А загалом, я у захваті від української Академії, курсантів та Львова!

ЖІНКИ В АРМІЇ: щоб урівнятися у правах з чоловіками

**Полковник
Валерій СЕРГІЄНКО**

В Україні донедавна як у Збройних Силах, так і в інших військових формуваннях існувало так зване «особливе» ставлення до жінки. Зокрема, законодавство суттєво обмежувало залучення українок до виконання певних завдань, їхню участь у бойових діях, можливість обіймати певні посади.

Великий прорив у цьому питанні стався після прийняття минулоріч Верховною Радою України «Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях». А це означає, що відтепер жінки проходять військову службу на рівноцінних посадах із чоловіками, що передбачає рівний доступ до посад і військових звань та однаковий обсяг відповідальності під час виконання обов'язків військової служби. При цьому скасовано необґрунтовані обмеження щодо служби українок у військовому запасі та проходження військових зборів чоловіками та жінками.

Такі зміни, без будь-якого сумніву, сприятимуть зростанню кількості жінок в українському війську, а відтак поставлять крапку у питанні боротьби з гендерними стереотипами щодо ролі українок у нинішньому збройному протистоянні на Сході.

Дійсно, участь жінок у військовій сфері тривалий час викликала суперечки. Та після прийняття Закону у засобах масової інформації бурхливі дебати стосовно гендерної рівності дещо вщухли. Хоча аргументи тих, хто не поділяє цієї думки, продовжують стосуватися головним чином фізичної та психологічної неспроможності жінок

проходити військову службу, проблем забезпечення згуртованості, боєготовності та підтримки морального духу. Але все це чітко спростовують різноманітні соціологічні дослідження, які свідчать: жінки страждають від психологічних, фізичних навантажень та напруженого графіку роботи так само, як і чоловіки. Тож попри розмаїття суджень, висновки експертів зводяться, як правило, до того, що такий крок – ознака демократичності України, яка обрала шлях до європейської спільноти.

До речі, право на опанування військового фаху та служби за контрактом українки отримали ще 1993 року. Однак, обіймали вони, як правило, низові посади, а на керівні, зрозуміло, призначались чоловіки. Російська ж агресія на Сході спонукала державу більш вагомо поставитися до питання інтеграції жінок у військах і надати можливість українкам служити саме на передовій та в належних побутових умовах. Адже, скажімо, за результатами соціологічного дослідження «Невидимий батальйон: участь жінок у військових діях в АТО», у якому взяли участь майже півсотні респонденток, які на той час воювали в зоні проведення АТО, жінки фактично не допускаються до прийняття рішень у військових колективах. Чимало з них були призначені не на ті посади, які обіймали, відчували брак спеціалізованого медичного обслуговування, відповідних розмірів одностроїв та взуття тощо. Фактично, інфраструктура Українського війська була прилаштована під потреби чоловіків.

Народний депутат України, голова Інформаційно-консультативного центру для жінок Олена Суслова наголошує на важливості впровадження принципу гендерної рівності в усіх галузях державної

політики. Вона переконана, що армія повинна представляти суспільство, яке вона захищає. «Це базовий принцип, який сповідується у розвинутих державах. Не повинно бути обмежень для тієї чи іншої категорії населення. За такої умови обороноздатність країни лише посилюватиметься, – стверджує вона. – Коли ми говоримо про обороноздатність, то мусимо розуміти, що вона включає не лише наявність достатньої кількості військових та бойової техніки. Йдеться, зокрема, і про потужний економічний розвиток. Не випадково згадала про нього. До останнього часу в нашій країні існувала заборона на певні професії для жінок, і таких було дуже багато. Тепер цю заборону частково скасовано. Жінки можуть реалізовувати свої можливості в цих сферах і тим самим позитивно впливати на економічну ситуацію, а разом і на національну безпеку країни».

За офіційними джерелами, нині в Українському війську служать 25 тисяч жінок, із них три з половиною тисячі – офіцери. Близько семи тисяч уже долучалися до виконання завдань у зоні проведення АТО-ООС та отримали статус учасника бойових дій.

У січні поточного року, під час дискусії в Українському домі у Давосі, віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Іванна Климпуш-Цинцадзе заявила, що у Збройних силах України сьогодні служить майже такий самий відсоток жінок, як в арміях НАТО. «У нас нині 10,6 відсотка Збройних Сил складають жінки. Це дуже близько до середнього показника армій НАТО, який складає 10,9 відсотка», – наголосила вона. При цьому також зазначила, що «протягом останніх років вдалося зняти заборону на більш ніж 400 професій, які раніше вважалися «небезпечними» для жінок. Також був розширений список військових професій,

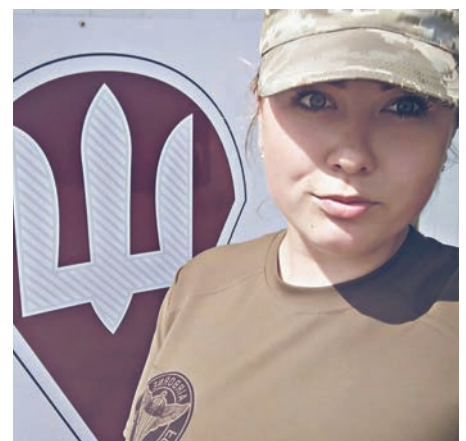
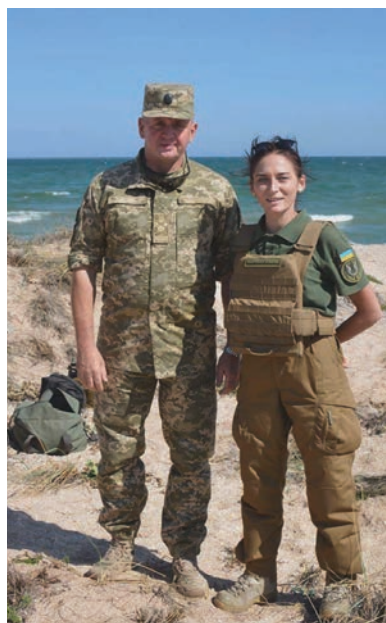
які можуть обіймати українки, бо на початку війни ті з них, хто воював, були змушені погоджуватись на посади бухгалтерів чи кухарів».

До речі, жінки у військовому однострої – поширене явище у світі. Скажімо, в Армії оборони Ізраїлю вони служать практично нарівні з чоловіками. Така практика була започаткована ще наприкінці 40-х років минулого століття, під час першої війни Ізраїлю з арабськими країнами за свою незалежність. Саме це спонукало ізраїльтянок узятися за зброю! Відтоді вони є військовозобов'язаними та проходять службу у більш як 80 відсотках частин та підрозділах ізраїльського війська.

Цікаво, що у складі сухопутних сил Ізраїлю з 2004 року навіть існує «батальйон Каракаль», який створили спеціально для того, аби ізраїльтянки служили виключно у бойовому підрозділі. І служили нарівні з чоловіками, без поділу посад та обов'язків за статтю.

В армії США служать більше 200 тисяч жінок-військовослужбовців, що складає майже 15 відсотків від загальної чисельності збройних сил. Ще 1994 року їм дозволили служити в окремих бойових частинах, а близько чотирьох років тому їх допустили до служби у всіх бойових підрозділах, у тому числі у морську піхоту та у війська спеціального призначення.

Американки брали участь у бойових діях в Іраку, Афганістані, у багатьох миротворчих місіях. Півтори сотні із них, на жаль, загинули. А ветеран подій на Близькому Сході бригадний генерал Діана Холланд 2016 – 2017 року очолювала всесвітньо відому академію Вест-Пойнт, ставши першою жінкою на цій посаді. Статистика свідчить: починаючи з 70-х років минулого століття три десятки американок стали генералами та адміралами. А зокрема, Енн Данвуді

2008 року – перша в історії США жінка, яка отримала звання чотиризіркового генерала.

У Великій Британії заборона на службу жінок у бойових частинах була скасована 2016 року, коли Королівський танковий корпус вперше відчинив свої «двері» для 35 жінок. Та вже за два роки очільник оборонного відомства повідомив, що жінки-військовослужбовці можуть опанувати нові спеціальності, у тому числі у підрозділах сил спеціальних операцій.

Серед українських сусідів найбільшого прориву в цьому питанні досягла Польща. Віднедавна там започатковано армійську посаду Уповноваженої у справах військової служби жінок. По суті, це військовослужбовець (а на цю посаду мають право претендувати лише жінки), яка опікується усім спектром жіночих проблем у війську.

Що стосується міжнародних об'єднань, то у НАТО від початку декларували політику рівних можливостей для чоловіків і жінок. Ще 1976 року було створено таку структуру, як Комітет із питань жінок у збройних силах НАТО, який у 2009-му було перейменовано у Комітет НАТО із гендерних питань.

У деяких країнах НАТО жінки обіймають навіть посаду міністра оборони, зокрема: Мімі Кодхелі (Албанія), Роберта Пінотті (Італія), Жанін Хенніс-Пласшерт (Нідерланди), Урсула фон дер Ляен (Німеччина), Іне Марі Еріксен Сорейд (Норвегія), Флоранс Парлі (Франція). Щоправда, всі вони є цивільними особами, а не військовими, але менше з тим.

У Резолюції за номером 1325 Ради безпеки ООН «Жінки, мир, безпека», прийнятій у 2000-му році і яку Україна ратифікувала у лютому 2016-го, також підкреслюється важливість зміни стосовно бачення ролі жінок саме як учасниць розв'язання конфліктів і миротворчої діяльності на рівні із чоловіками.

Як бачимо, в Україні за останні 5 років, передусім з початком збройного протистояння на Сході, погляди на роль жінки у суспільстві та в армії зокрема, чи не докорінно змінилися. І це при тому, що представниці

слабкої статі завжди на рівні з чоловіками у важкі для Батьківщини часи, ставали на її захист. А приклади того, як нині героїчно захищають нашу незалежність українки, щоразу доводять: вони по праву повинні обіймати найвідповідальніші посади, у тому числі й бойові.

Безперечно, Україна лише на початку шляху до гендерної рівності в армії. Однак, не можна не відзначити бажання української влади рухатись у цьому напрямку. Принаймні, на законодавчому рівні створені всі умови для участі жінок у військовому житті країни на рівні з чоловіками. Залишилось лише дотримуватись прийнятих законів і не забувати про ключове слово, а саме – рівність!

У продовження теми, пропонуємо читачам роздуми курсанта випускного курсу Христини Свинач та випускниці Національної академії сухопутних військ старшого лейтенанта Віри Алякіної.

Христина Свинач, курсант Інституту морально-психологічного забезпечення Національної академії сухопутних військ:

Питання гендерної рівності для мене цікаве й важливе, оскільки я військовослужбовець і невдовзі стану офіцером. Як на мене, передусім мова йде про гендерну дискримінацію. А саме, коли чоловіки і жінки не є рівними у своїх правах та можливостях.

Так, ми справді недооцінені у багатьох галузях, включаючи можливості щодо працевлаштування, зайнятості на вищих посадах, у політиці, платні за рівноцінну роботу тощо. Тому принцип гендерної рівності полягає у тому, щоб вивчити та усунути всі соціальні бар'єри, які заважають жінці зарекомендувати себе, як особистість.

Це питання обговорюється не перший рік. Але на практиці в Україні досі зберігається доволі консервативне та стереотипне сприйняття щодо суспільної активності жінок, їхніх можливостей, а це, у свою чергу, не дозволяє повною мірою реалізувати принцип гендерної рівності.

Проте, слід визнати, що протягом останніх років «гібридної війни» проти нашої держави, ситуація дещо змінилася. І, вважаю, до кращого. Гадаю, відтепер жінки не затримуватимуться на посадах, скажімо так, середньої ланки, призначатимуться на керівні посади з урахуванням їхніх знань та досвіду.

На жаль, українки частіше посідають нижчі посади. Але часткову зайнятість і гнучкий графік роботи бажать мати усі. У жінок це бажання зумовлене тим, що є безліч обов'язків, які чомусь вважаються лише жіночими, хоча народження дітей – це благо для усього суспільства. Більше того, статистика свідчить, що на домашні обов'язки та опікування родиною жінки витрачають загалом 23 роки життя.

Важливим кроком на шляху до гендерної рівності стало скасування розподілу професій на «жіночі» та «чоловічі», але це ще не означає, що в Україні не залишилось заборонених для нас професій. Я – курсант 4-го курсу і знаю про низку «нежіночих» спеціальностей,

затверджених відповідним наказом. Це певною мірою принижує мої права, як військовослужбовця, адже з початком навчання в Академії командири та начальники постійно наголошували, що спочатку я є військовослужбовцем, а вже потім жінка.

Певною мірою я погоджуюсь, що чоловіки більш витриваліші фізично, але жінки психологічно стійкіші. Якщо хочете, ми – «універсальні». І можемо зробити із неможливого можливе... Наразі я не знаю, як складеться моя офіцерська доля, але я мрію про морську піхоту! Я докладу усіх зусиль, аби моя мрія здійснилась і у подальшому змогла б обійняти високі керівні посади.

Старший лейтенант Віра Алякіна, офіцер організаційно-планової групи управління оперативного забезпечення штабу ОК «Південь»:

Напевно, кожен з нас не раз чув легендарні розповіді про амазонок, жінок-завойовниць, які чи не краще за чоловіків знали мистецтво володіння зброєю та могли з легкістю дати відсіч у бою. Сильні та вольові жінки боролися за своє становлення, як особистості, та права у суспільстві.

Як на мене, кожній сучасній жінці притаманні риси вайовничої амазонки. Адже, якщо проаналізувати типологізацію воєн, то з'ясовується, що жінки брали участь чи бодай не у кожній, опановуючи військове ремесло нарівні з чоловіками.

А скільки військових професій «підкорились» жінкам: медики, зв'язківці, артилеристи, танкісти, розвідниці та снайпери. Можна з упевненістю стверджувати, що прекрасна стать ламає усі стереотипи. Недарма велика кількість наукових досліджень доводить, що жінки набагато витриваліші, ніж чоловіки, психологічно-стійкіші, здатні швидше відреагувати на екстремальні ситуації.

1945 року було прийнято статут ООН, одним з головних принципів якого визначена «рівність чоловіків та жінок», а також зобов'язання кожної держави захищати права «слабкої статі». Проте, на сьогодні досі існує проблема гендерно-обумовленої дискримінації прав і свобод жінки, тобто питання гендерної рівності залишається відкритим, а обмеження щодо її суспільної діяльності суперечить міжнародному праву.

Проаналізувавши світовий досвід, очевидні факти того, що в таких державах, як Ізраїль, Лівія, Куба, Північна Корея, Норвегія – жінки не лише можуть, але й зобов'язані проходити військову службу. А в Іспанії, Великобританії, США, Швеції створені спеціальні підрозділи, які укомплектовуються виключно жінками. Історичні факти свідчать, що чимало представниць прекрасної статі у роки Першої та Другої Світових воєн були успішними розвідницями і протягом багатьох років виконували надскладні завдання.

У часі війни на Сході українки нарівні із чоловіками виконують військовий обов'язок щодо збереження цілісності нашої держави та її захисту від зовнішнього агресора. За останні роки вони суттєво поповнили лави війська. І з кожним роком опановують нові для них професії.

Можна наводити ще багато прикладів зміцнення позицій жінок у суспільстві, однак не слід забувати, що кожна з них, в першу чергу – мати, дружина, берегиня домашнього вогнища. Але, з власного досвіду скажу, що це аж ніяк не заважає досягати успіхів, виконувати свій військовий обов'язок перед державою. Гадаю, нашому суспільству потрібно не заціклюватися на питаннях гендерної рівності та її дотриманням. А навпаки, радіти та цінувати, що в цей нелегкий час жорстокої війни пліч-о-пліч з мужніми чоловіками на захисті нашої держави стоять ніжні тендітні жінки, відчайдушні амазонки нашого часу.

Курсант Вікторія ГАВРИЛЕНКО:

**«Коли мене повідомили, що
зарахована до університету
Поплавського, я вже
проходила «курс молодого
бійця»**

Моя співрозмовниця – курсант третього курсу Вікторія Гавриленко, яка на чемпіонаті Сухопутних військ Збройних Сил України з гирьового спорту у складі збірної нашої Академії зійшла на найвищу сходинку п'єдесталу. Майбутній офіцер Українського війська розповідає про вибір професії, навчання у видовому виші, про своє спортивне захоплення гирьовим спортом і те, якою бачить свою країну і армію.

– Вікторіє, передусім розкажи про перебіг змагання у Києві?

– Уперше виступала на такому чемпіонаті, адже порівняно нещодавно почала займатися гирьовим спортом: трішки більше року. Жінки змагалися у ривку у двох вагових категоріях – до і понад 63 кг. Я виступала в легшій. На спробу нам давали 10 хвилин. За цей час, за правилами, дозволялося лише один раз змінювати руку, тобто з однієї руки перекинути 16-кілограмову гирю в іншу. Ставити ж на поміст гирю також не дозволялося. Так от, я підняла гирю 53 рази й зайняла четверте місце з 12 учасниць. До третього місця забракло семи підйомів! Результатом розчарована, адже власний рекорд – 78 разів! Якщо б показала його – зайняла б перше місце. Шкода... Найбільший внесок у командну перемогу зробили заслужений майстер спорту, майор Володимир Андрейчук, курсанти Руслан Климець і Костянтин Кравченко, які стали переможцями у своїх вагових категоріях. І я пишаюся тим, що у командному заліку ми зійшли на найвищу сходинку п'єдесталу!

– Що завадило показати кращий результат?

– В якийсь момент я відчула у руках слабкість і гиря почала «вилітати». Я навіть хиталася, не могла встояти. Коїлось щось неймовірне... Мої тренери Ярослав Панькевич, Ігор Романів і Володимир Андрейчук також були здивовані, коли не дотягнувши до 10 хвилин, я припинила спробу. Детальний аналіз показав, що я просто «перегоріла», чекаючи на свій виступ. Це по-перше. А по-друге, напередодні поїздки

до Києва я брала участь у змаганнях з перетягування каната. Словом, тіло не встигло належно відновитися. Висновки зроблені і, гадаю, більше не припустимося таких помилок.

– Наскільки поінформований, свого часу на Всеармійських змаганнях «Гвардійський ривок» у Житомирі ти зайняла третє місце. Хоча тоді серйозно травмувала долоню і боролася за перемогу, долаючи сильний біль...

– У Житомирі за правилами нам давали на спробу 12 хвилин, і руки можна було міняти багато разів. Загалом підняла гирю 188 разів. Десять на 10-ій хвилині відчула сильний біль у лівій долоні. Я не розуміла, що відбувається, тому що раніше нічого подібного не було. Почула, як тренер Ігор Романів крикнув мені: «Вікторіє, на руку не дивись!». А як не дивитися?... Вона ж болить і тремтить. Коли ж побачила, що з нею, аж у голові запаморочилося. Згодом здорова рука «забилась» і мені було важко піднімати гирю, тренери підказували перекинути її у травмовану руку. «Не можу», – відповідала. А вони: «Рви через силу, рви!». І я «рвала»! Не могла підвести своїх тренерів, які вірили у мене... За тиждень все загоїлося і я відновила тренування.

– Одним із твоїх наставників є Володимир Андрейчук – легенда гирьового спорту, багаторазовий чемпіон і рекордсмен світу. Як тренуватися під його керівництвом?

– Дуже почесно. Володимир Якович – людина, яка досягла неймовірних результатів у цьому виді

спорту. Найцікавіше, що з кожним роком показники поліпшуються. Ярослав Панькевич – теж заслужений майстер спорту, дуже сильна особистість. Але я не хочу виділяти когось з них, тому що кожен відповідає за певний сегмент тренувань.

– Як сталося, що ти обрала саме гирьовий спорт?

– Він підкупив мене тим, що можна перевірити свій характер і витривалість. Як вже казала, почала займатися гирьовим спортом десь рік тому. До того нічим таким не цікавилася. Бігала, займалася в тренажерному залі. Коли ж в Академії започаткували гирьовий спорт, почала потроху тренуватися. Але без особливого ентузіазму. Аж поки не з'явилися перші результати.

– Яку найбільшу вагу доводилося піднімати?

– Тільки «шістнадцятку» (16-кілограмова гиря – авт.). А починала з «вісімки». Тоді, потренувавшись, вже за кілька днів зробила 222 ривки. Потім перейшла на «чотирнадцятку» і «шістнадцятку». Перші мої змагання були в Ужгороді. Думала, працюватимемо з «вісімкою». Приїхали, а нам кажуть – «шістнадцятка». А я до того жодного разу не тримала її в руках. Але підняла 43 рази і зайняла перше місце. Навіть перемогла дівчинку, яка тривалий час займалася важкою атлетикою. Пізніше у Львові виступала на різноманітних змаганнях – ставала переможницею Кубка Львівщини, чемпіонкою Львівщини серед студентів.

– Доволі часто доводиться чути, що силові види спорту – не жіноче заняття. Що скажеш на це? До речі, як гирьовий спорт впливає на твій організм?

– Краще надати перевагу силовим видам спорту, аніж поганим звичкам. Цей спорт тримає мене в тонусі. Візьмемо м'язи спини. Під час тренувань вони стають сильнішими, як і м'язи рук, ніг. Я помітила також, що стала витривалішою і сильнішою. Та й загалом краще почувуюся.

– Які цілі ставиш перед собою?

– До завершення навчання в Академії залишилося два роки. Не знаю, як у подальшому складатиметься життя, і куди мене доля кине. Але й у військах продовжуватиму займатися гирьовим спортом, буду заохочувати до цього хлопців і дівчат.

– Вікторіє, а чому ти вирішила навчатися саме в Національній академії сухопутних військ? Тим більше, що вступала ти тоді, коли вже була війна на Сході...

– Я родом з села Пологи Запорізької області. З початком війни стала волонтеркою, їздила на фронт. Боляче було від побаченого: необлаштованість, брак харчів, одягу тощо. Особливо, коли спілкувалася з військовослужбовцями, які за віком були, як мій батько. До речі, він був підводником, а після розпаду Союзу повернувся в Україну!

Так от, після поїздки на фронт я сказала батькам, що хочу стати офіцером. Вони, зрозуміло, відмовляли мене, переконували, що ця професія не для дівчини. Словом, не підтримували мій вибір. Та я наполягла, казала, що хочу жити в незалежній Україні, вільній європейській державі. І врешті-решт переконала рідних...

Звичайно, тепер вони пишаються мною. А були моменти, коли хотіла покинути навчання у виші. Не кожний чоловік витримає тутешні навантаження щодо вишколу, дисципліни та розпорядку. Моя мрія – гідно й фахово працювати з особовим складом, щоб про мене говорили, як про справжнього офіцера!

– Але чому ти обрала саме Академію у Львові?

– Про наш навчальний заклад чула завжди лише схвальні відгуки. І щодо навчально-матеріальної бази, у тому числі польової, і щодо умов проживання, дозвілля. Тепер сама переконалася, що це були не просто слова. Мені тут подобається. Обмежень щодо спорту, самодіяльності немає. Твої бажання підтримують і офіцери, і викладачі. Знаєте, я хотіла стати актрисою. Навіть була зарахована в університет Поплавського (Київський національний університет культури і мистецтва – авт.). Та коли мені зателефонували і повідомили про це, я вже проходила «курс молодого бійця».

Розмовляв Василь ТАНКЕВИЧ

Отець Степан Сус: «Те, що ми маємо сьогодні - не одне покоління українців мріяло мати»

Степан Сус – головний військовий капелан Львівської архієпархії, настоятель Гарнізонного храму святих апостолів Петра і Павла, громадський діяч, патріот і людина з великим серцем. Священик з нестандартним мисленням, який ламає шаблони та своєю відкритістю дивує багатьох.

З ним непросто було домовитись про зустріч, адже отець Степан практично не має вихідних, їздить Україною, світом, працює над міжнародними проектами. Тому й розмовляємо з ним і про війну, і про дружбу з військовими, співпрацю з мусульманами, Великий піст і глобалізацію цінностей, про книги та майбутнє нашої країни.

– Отче, коли і чому Ви вирішили стати священиком?

– Ще в ранньому дитинстві. Пригадую, то був 1986 рік. Мені було 6 років. З мамою прийшов на Літургію. Це ж був той час, коли не дуже багато людей ходило до церкви. Зокрема, молодь переслідували за те, що вони брали участь у богослужіннях. Пригадую, мені сподобалась церковна атмосфера, зокрема запах до душі священик, який служив тоді Літургію. Це був отець Мирон Піддвірний, він був священиком старої генерації, з певною поставою, тактом праці.

Після Служби Божої я прийшов з мамою додому і сказав їй, що хотів би бути як цей чоловік, що очолював Літургію. Пізніше я шукав старі молитовники в хаті. Моя бабуся і дідусь – це переселенці з колишньої Польщі, з Надсяння. І вони, звичайно ж, перевезли з собою книги, молитовники. Це були мої перші знайомства з молитвою і Церквою. Звичайно, тоді я ще не розумів усіх функцій роботи священика, але відчув внутрішній поклик. Не знаю, як це пояснити...

– Що для Вас означає священство?

– Це служіння Богові і людям. І це вміння бути з людьми в різних обставинах життя. Священик не завжди мусить щось говорити тоді, коли він є поруч. Є ситуації, коли люди потребують, щоб хтось просто вислухав їх. Це допомагає рухатись вперед і приймати нові життєві виклики.

– Отче, Ви військовий капелан. Наскільки змінилося ставлення до священиків-капеланів протягом останніх років, зважаючи на війну в Україні?

– Найперше, добре, що люди вже знають, хто такий капелан і у чому полягає його робота. Я став капеланом 2002 року і коли говорив десь, що я військовий капелан, то ніхто не розумів, чи я військовослужбовець, чи це якась особлива місія в армії. Навіть самі військовослужбовці присутність священика в армії тоді сприймали насторожено. Для них це було щось неприйнятне. Але згодом ми почали доводити, пояснювати, що капеланство – це один з видів служіння Церкви в особливих обставинах життя людини.

Часто у військовослужбовців відбувається переоцінка цінностей. Ця реальність, у якій колись жила людина, починає по-іншому сприйматись в армії. Ми розуміємо, що війна – це певний формат життя, в якому хтось гине, хтось поранений, хтось втрачає друзів, а хтось ставить запитання: чому друзі загинули, а я залишився живий? Священик мусить пояснити все це.

– Як військові сприймають такі розмови?

– Для того, щоб священик був, скажімо так, своїм серед військовиків, щоб у ньому бачили духовного наставника, він повинен разом з ними пройти через певні випробування. Приміром, у десантників берет і «тільняшку» потрібно заслужити. І я гордий з того, що свого часу здолав 73-кілометровий марш-кидок!

У бронешилеті та берцях, без спеціальної підготовки, зробити це було справді важко. Але саме відтоді я відчув, що мені довіряють, як собі. Минуло вже 10 років, та коли зустрічаюсь з цими офіцерами, вони неодмінно згадують про марш-кидок. І зараз, коли військовики розуміють, що ти знаєш, що таке АТО, коли ти з ними жив у наметі чи обваленій хаті, спав поряд в одязі у 20-градусний мороз, а зовні стріляли – виникає зовсім інший рівень довіри.

– До речі, з якими думками Ви поверталися з регіону військового протистояння?

– Знаєте, жах війни відчувається у кожному регіоні України. І передусім тому, що військовослужбовці повертаються зі Сходу з певними проблемами, на які треба оперативного реагувати. Я глибоко переконаний, що навіть думки від пережитого потрібно обов'язково озвучувати. Недобре, коли людина закривається в собі, що дуже характерно для чоловіків. Тому, важливо з людьми спілкуватись, не залишати їх наодинці.

Багато наших військових – справжні Герої, але вони самі ніколи про це не скажуть. Бодай тому, що часто їхній героїзм – це великі страждання для багатьох. Бо, коли чоловік п'є тільки через те, що він Герой – це пекло для його сім'ї. Маємо допомагати нашим військовим ще багато років, аби вони були сильними духом і вірою. А сильною людина себе почуває тоді, коли поруч має надійних друзів.

– Ми спілкуємось з Вами у часі Великого посту. Як утримувати у цей період рівновагу між матеріальним і духовним?

– На моє переконання, формат посту змінювався з кожним поколінням. Тому, нинішній від попередніх відрізняється. Взагалі, піст – це певне випробування для людини. Це час, коли маємо можливість і шанс щось змінити у житті, здолати те, що нас поневолювало, було певним тягарем. Просто спробувати залишити це у минулому і крокувати до того, що робить нас вільними та щасливими.

Знаю, комусь важко відмовитися у піст від м'яса, а хтось відмовляється від музики та танців. То нехай буде так! Але я закликаю усіх повернутися до щоденних молитов, відмовитися від нецензурщини та просто робити добрі справи.

– Часто ми стоїмо на роздоріжжі, коли ухвалюємо рішення. Як бути певним у тому, що не помилився, як здолати сумніви?

– Перш за все, треба пам'ятати про те, що у сумнівах ухвалювати рішення не можна. Потрібно добре все зважити і не керуватись емоціями, бо якщо вони переважають, то вартує почекати хоча б день-два для того, щоб вони відійшли, і тоді з'являється оці правильне рішення, яке допомагає нам рухатись в обраному напрямку.

– Чи можете пригадати випадок, який утвердив Вас у вірі в те, що Ви робите?

– Можливо, це відкриття Гарнізонного храму святих апостолів Петра і Павла. Пригадую, як прийшов туди вперше 2008 року і побачив стелажі з мільйонами книжок, вкритих густим пилом. Без малого 70 років храм був зачинений. Коли сказав присутнім професорам, науковцям, що ми ці книги вивеземо, вони не повірили. Але ми дотримали слова і всі видання перевезли до книгосховища. Тепер, до речі, ці книги досліджують, виявляється, деякі – унікальні та існують в одному екземплярі.

– Нещодавно Ви разом із військовослужбовцями Академії повернулись із Дубаю. Як на мене, наша Церква ламає певні стереотипи і віднедавна християни та мусульмани активно працюють над спільними проектами...

– Головна мета співпраці – це добро і спасіння людини. І якщо будувати стосунки з іншими релігіями чи націями на ідеї спільного добра, тоді все реально.

На фото: Отець Степан Сус з курсантами НАСВ | Фото з архіву

В ОАЕ нині проживає понад 12 тисяч українців і вони, перебуваючи в мусульманському світі, залишились християнами, практикуючими греко-католиками. Там є досить глибока співпраця, адже добро в арабів на першому місці. Недаремно вони створили Міністерство щастя і Міністерство рівності.

– Попри роботу і постійні зустрічі, як відпочиваєте, у чому знаходите натхнення?

– То є найскладніше питання з усіх (сміється – прим. Авт.). Відвідую спортзал, читаю, оскільки завдяки цьому можна абстрагуватись від реальності. Часто гуляю, переважно у вечірній час центром Львова, споглядаю на архітектуру, розмовляю з львів'янами...

Відпочинок має і робочий характер. Це коли, приміром, їду на полігон до курсантів, коли спілкуюся з ними, розраджую при потребі тощо. Зміна обстановки просто перемикає на іншу хвилю. А натхнення – у молитві! Бо якщо перестати молитись, то через одкровення, думки, які часом треба вислухати, самому можна потрапити на реабілітаційні курси. Це також допомагає дивитись на речі правильно, тому що священник багато слухає, бачить різні ситуації і мусить все пояснити людині, підбираючи правильні слова. Люблю подорожувати, але ще більше спілкуватися з людьми, зрозуміти їхнє ставлення до війни, майбутнього України.

– До речі, що Ви любите читати? Що порекомендуєте нашим читачам?

– Перевагу надаю книгам з психології, релігійній літературі, богословським виданням. Хочеться бути у темі проблем, які переживає Україна і світ. До прикладу, якщо Франція думає, як повернути до Церкви молодь, що в ній розчарувалась, то в Україні намагаються долучити до Церкви молодь, яка ще ніколи в ній не була. Це є два різні контексти.

Нещодавно прочитав розповідь кардинала Бернардина «Свідчення віри». Він пише про те, як шукав сенс життя вже після того, коли йому сказали, що він хворий на рак. Кардинал пише її майже до останнього дня свого життя. Він розповідає про те, які думки з'являються у житті людини, коли вона готується до зустрічі з Творцем.

Автор пояснює, що люди, які нас люблять, забувають про біль, який носять в собі, бо їхня любов звернена виключно на нас. Також раджу почитати книгу Віктора Франкла «Людина в пошуках справжнього сенсу».

– Якою бачите Україну та українців через 10 років?

– Хочу вірити, що українці будуть пишатись своєю країною, розмовлятимуть українською мовою навіть у Києві. Маємо подорожувати, але водночас пишатись тим, де ми мешкаємо і пам'ятати про те, що бути українцем – це велично.

В мене інколи виникає таке враження, що якби Польща надала всім карту поляка і можливість бути громадянином Євросоюзу, то страшно подумати, скільки б сепаратистів з'явилося би на заході України. Тут питання про те, чи людина насправді цінує ту землю, ту територію, історію, контекст, в якому вона живе.

Те, що ми маємо сьогодні – не одне покоління українців мріяло мати. Покоління, яке підрастає, справді любитиме нашу землю, шануватиме мову, не соромитиметься бути українцями, буде думати й працювати над майбутнім України.

ГЕНЕРАЛ СТЕФАНІВ – НАЙУСПІШНІШИЙ КОМАНДАНТ ЛИСТОПАДОВОГО ЗДВИГУ

Відлік своєї історії наша Академія веде з 1 жовтня 1899 року, коли у Львові було відкрито школу кадетів піхоти. Це був перший військовий навчальний заклад на західноукраїнських землях, які тоді входили до складу Австро-Угорської імперії. Тут отримали військову освіту багато українців, які в подальшому героїчно боролися за незалежну Українську державу в лавах Української Галицької Армії та Армії Української Народної Республіки.

Серед них – генерал-хорунжий Гнат Стефанів.

**Кім НАУМЕНКО,
український історик**

Майбутній командувач Галицької армії народився 10 лютого 1886 року у селі Торопівці, тепер Городенківського району Івано-Франківської області. Його батько, Петро Стефанів, був управителем школи, а мати – Марія – рідною сестрою письменника Леся Мартовича. Отже, хлопець ріс у національно-свідомій освіченій сім'ї. До речі, його молодший брат Зенон пізніше став педагогом і автором кількох відомих книг з військової історії України.

Вже під час навчання у Коломийській гімназії Гнат зацікавився військовою справою. У його рідних Торопівцях було засновано один з перших осередків «Січі». На установчі збори 1990 року туди прибули «Січовий батько» Кирило Трильовський, письменники Василь Стефаник і Лесь Мартович. Обрані кошовими торопівецької «Січі» Андрій Мохурук, а згодом Микола Волошин неодноразово відзначалися вдало організованою діяльністю осередку.

Будучи гімназистом, Гнат брав активну участь у багатьох заходах «Січі» яку рідному селі, так і в Коломії, де навчався. Між іншим, навчання

проводилося під безпосереднім керівництвом Кирила Трильовського, місцевого адвоката.

Після закінчення Коломийської гімназії юнак 1902 року вступив до Львівської кадетської школи. Батьки не перечили у виборі сином кар'єри військового. 1906 року Гнат закінчив навчання і офіцером розпочав військову службу. Командував стрілецькими підрозділами у 10-му Пшемиському полку стрільців, як один із кращих офіцерів, призначався інструктором скорострільної зброї при штабі корпусу. Він був всебічно підготовленим, захоплювався спортом. А напередодні Першої світової війни у ранзі сотника командував стрілецькою сотнею 35-го Золочівського полку стрільців.

З перших днів війни його полк брав участь у складі 11-го австрійського корпусу у важких боях Галицької битви. Війська Австро-Угорщини зазнали поразки й відступили у Карпати та за Сян. У вересні 35-й полк опинився у заблокованому росіянами Перемишлі. Розпочалася шестимісячна осада міста, гарнізон якої налічував близько 150 тисяч вояків. 9 березня 1915 року командувач

Пшемиського гарнізону генерал Кусманек підписав акт капітуляції. 9 генералів, 2 300 офіцерів, серед них і Гнат Стефанів, потрапили у російський полон. Лише навесні 1917 року йому вдалося втекти з табору військовополонених та через Фінляндію, Швецію, Німеччину повернутися у свій полк. Тут і застали його події осені 1918 року.

У жовтні того доленого року створений у Львові Військовий Комітет розгорнув активну діяльність з метою підготовки збройного перевороту в Галичині. У Львові, а також в інших містах краю, були сформовані окремі Окружні команди, які безпосередньо працювали у військових частинах, здебільшого українських. А вони дислокувалися у Перемишлі, Самборі, Стрию, Коломиї, Тернополі, Золочеві, Раві-Руській та інших містах. І очолили осередки найбільш свідомі і підготовлені офіцери. У Золочеві – Г. Стефанів, П. Вовк і Л. Рубінгер. Ситуація була складною: місто переповнювали поляки, як місцеві жителі, так і біженці з заходу.

У ніч на 1 листопада до Стефаніва прибув кур'єр зі Львова, який передав наказ Д.Вітовського здійснити виступ наступного ранку. Коли о сьомій ранку командир зібрав на плацу полк, Стефанів попередив українських старшин і стрільців, щоб на сигнал «аларм» усі зібралися знову. Та вже через годину саме Гнат Стефанів перейняв командування і урочисто проголосив, що влада у Львові перейшла в руки Української Національної Ради. Відтак сформовані загони українських вояків взяли під контроль казарми, склади зброї, залізничний вокзал та інші державні установи. Кілька годин знадобилося українцям, щоб опанувати містом.

У місцевій друкарні були віддруковані листівки з наказом військового команданта Золочева і Команданта Окружної Команди сотника Гната Стефаніва бути пильними та зберігати спокій. «Листопадовий зрив у Золочеві завдяки енергійній та вмілій підготовці сотника Стефаніва і при помочі старшин і стрільців був проведений ударно й успішно, – писав у спогадах Д.Микитюк. – Втаємничені старшини-українці вже о десятій ранку зайняли зі своїми відділами всі державні уряди і установи. А серед помічників Стефаніва найбільш відзначилися

поручники І. Мартинюк, Г.Олесницький, Й. Фещук, М.Янович, чотарі В.Ковальчук, В. Марків, Д. Панчишин, М. Приймак, О. Соколовський та інші». До Львова було негайно відправлено повідомлення: «Золочів. Влада в місті перебрана в українські руки за допомогою відділів 35-го полку під командою отамана Стефаніва. Рівночасно обсажено всі публічні польські інституції та державні автономні уряди. Повітовим комісаром став Михайло Болторович. Відбувається організація стрільців, які чисельно зголошуються!».

У перші дні існування Української державності, яка зароджувалася уже в стані війни з Польщею, Гнат Стефанів з великим завзяттям віддавав військовому будівництву, проводив набір добровольців, а після оголошення мобілізації – призову нової армії, займався формуванням підрозділів, які скеровував у Львів та на інші fronti. А 8-го листопада його викликали до Львова. На вулицях міста точилися запеклі бої. Вони, на жаль, були невдалими для українців. Противнику вдалося перехопити ініціативу і нав'язати військам пасивну оборону. Керівництво Української Національної Ради вважало, що командувач Г. Коссак не виправдав їхніх надій швидко звільнити галицьку столицю від польських бойовиків і призначило Стефаніва командувачем українського війська у Львові, підвищивши його до рангу полковника.

1923 року Гнат Стефанів у своїх спогадах, надрукованих в журналі «Український стрілець», розповів про враження від початку своєї діяльності на новій посаді: «Хаос!» – цим словом передав мені полковник Коссак начальне командування у Львові. Хоч переворот було підготовлено як слід, годі було досі завести у місті порядок, бо перш усього доводилося відпирати польську навалу... Після перейняття командування виявились потрібними скорочення й скріплення фронту, щоб зробити певнішими становища та мати змогу стягнути часті обсади на запас і на заміну. Установлено по змозі зв'язки. Війська я не бачив. Були це чорні від пороху і перевтоми запекі, яким горіла в очах жадоба перемоги. Їх було мало, але героєм був кожний із них. Відчувався брак запасу і старшин. На боєвій

лінії у виді стисненого лука стояло напродовж 10 кілометрів не більше півтора тисячі перевтомлених, виснажених, але все однаково завзятих борців. 150 крісів на один кілометр. Про творення якогось запасу з цієї скупой залоги не було й мови».

Новий командувач перш за все навів лад у штабі, що знаходився у Народному домі й нагадував швидше прохідний двір. Тилові та адміністративні установи перевів у інші приміщення. На виходах з міста встановив контрольно-перепускні пункти, наказав перекрити вулиці Коперніка, Сикстутську (Дорошенка), Казимировську (Городоцьку) барикадами. З начальником штабу, невтомним і енергійним отаманом Сенем Горуком, який цілодобово не покидав свого робочого місця, переглянули дислокацію частин, організацію оборони, вислав накази у Золочів, Тернопіль, Станіславів, Коломию, Стрий, Яворів, Сокаль, Щирець, Радехів, щоб негайно скерували до Львова підкріплення. Із Золочева й Стрия терміново підвезли кілька гармат, розмістивши їх на вогневих позиціях на Високому Замку. Вони одразу ж взяли під сильний обстріл головні вузли зосередження польських військ, розбили ворожу гарматну батарею на майдані св. Юра, яка не давала спокою українцям.

10 листопада прибула допомога з Коломиї під командуванням чотаря В. Блавацького – 300 вояків, з яких Стефанів сформував дві сотні й скерував їх до наступу на кадетську школу. І хоча наступ галицьких частин 11 листопада не мав великого успіху, він продемонстрував, що під командуванням нового провідника розпочався перехід від пасивної оборони до активних наступальних дій. Коли 13

листопада з Наддніпрянщини прибув козацький загін отамана А. Долуда, а з Жовкви – сотня (150 осіб) стрільців, він негайно наказав їм здобути північні околиці Львова і зранку 14-го листопада, разом з загonom УСС, які контролювали Підзамче, атакувати супротивника з двох боків.

Операція розпочалася успішно. Особливо вдало діяла Жовківська сотня, про що пізніше згадував командувач польськими силами у Львові Ч. Мончинський. Але ворогові вдалося підтягнути підкріплення. На жаль, Начальна Команда не мала оперативної інформації (з сотнею не було зв'язку) і не змогла вчасно зреагувати на ці заходи. Саме тому операція не була завершена. Але північна лінія фронту просунулася далеко в цьому напрямку і було встановлено зв'язок з провінцією. У цьому була велика заслуга саме загону А. Долуда. На вечірній нараді того ж дня полковник Стефанів заявив старшинам: «Якби вся наша залога відзначалася такою хоробрістю, як наші наддніпрянські брати, до кількох днів із польських військ у Львові й сліду не було б!».

Напевно, ці слова були сказані емоційно, бо галицькі старшини й стрільці билися хоробро, і не їх провина у невдачах. По-перше, бракувало людей. Скажімо, під командуванням Стефаніва у Львові спочатку нараховувалося всього 2 500 вояків, до того ж, недостатньо озброєних, у більшості вихідців із села, непристосованих до ведення вуличних боїв. Крім того, війська використовувалися доволі часто неефективно. Командувачу заважала також присутність уряду ЗУНР у Львові, його втручання у хід бойових дій. Словом, багато об'єктивних і суб'єктивних чинників не дозволили йому здійснити перелом ситуації у Львові.

15 листопада розпочався новий наступ українців на Кадетську школу (нині Національна академія сухопутних військ) – сильний вузол ворожої оборони, звідкіля контролювалася ситуація на значній ділянці фронту. 11 гармат з Високого Замку здійснили артпідготовку. Однак, коли бійці пішли у наступ, їх зустрів шалений ворожий вогонь. А після того, як до поляків підійшло підкріплення, галицька сотня відчула на собі потужного контрудару з боку Стрийського парку, відтак змушена була відступити.

17 листопада Стефанів наказав таки знову повторити штурм школи. Дві години артилерія обстрілювала навчальний заклад. Однак і цей наступ не мав успіху. Польські військові частини, які захопили Стрийський парк, цвинтар, виставковий майдан, обхідним маневром вийшли у фланг і

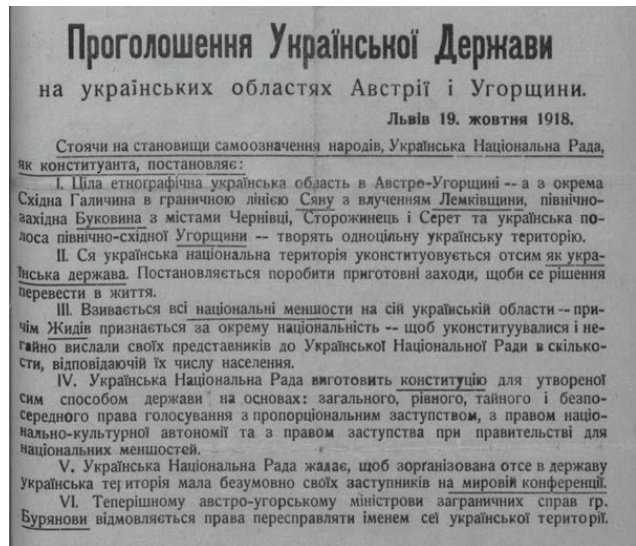
тил атакуючих і завдали разючого удару. Українці відступили. Не менш напружені бої велися й на інших ділянках міста. Вони йшли з перемінним успіхом, але галичани таки втримували важливі об'єкти у центрі Львова, а також на Підзамче та Знесінні.

17 листопада за пропозицією поляків керівництво Української Національної Ради й уряду ЗУНР погодилися на перемир'я, яке проголосили наступного дня. Скориставшись ситуацією, противник залізницею перекинув з Перемишля через Городок групу «Одсеч» чисельністю понад 1 500 солдатів і офіцерів з 8-ма гарматами під командуванням підполковника Токаржевського. Відтак загалом у Львові налічувалося вже 5 000 польських вояків, в той час як українців було 120 старшин та 3 185 стрільців.

21 листопада поляки пішли у наступ. За планом Токаржевського його сильні флангові угруповання завдали удару з боку Замарстинова на Підзамче, а на півдні – з району Стрийського парку й Персенківки – на Личаків. Якщо з півночі наступ ворога вдалося відбити, то на півдні міста склалася важка ситуація. Долаючи опір галичан, поляки таки захопили Личаків, частину Погулянки, обсадили личаківську рогачку. А далі націлилися на Підзамче. Чітко проглядався план повного оточення і знищення українського війська.

У цій ситуації уряд і Національна Рада терміново покинули місто і виїхали у напрямку Жовкви. А після останньої невдалої спроби контратакувати ворога з Винник і Личакова, Стефанів ввечері цього ж дня приймає рішення покинути Львів. Він видає відповідний наказ. У ніч на 22 листопада частини Галицької армії відступили на схід у бік Винник та Куровичів. Водночас вони оточили Львів з усіх боків, окрім залізниці на Перемишль. Розпочалася облога міста.

За оцінкою істориків, із трьох командантів Листопадового здвигу найуспішнішим був саме Стефанів. Під його проводом наше військо перехопило ініціативу в боях і «збило» самовпевненість ворога. Однак вони вказують і на його недоліки: недооцінював

висновків оперативного штабу, приймав рішення на власний розсуд, на відміну від польської сторони, не прийняв допомоги цивільної громадськості міста.

10 грудня полковник Стефанів передав обов'язки наддніпрянцю генералу М.Омеляновичу-Павленку, який прибув з Києва. А сам отримав посаду команданта Золочівської окружної команди. Але після перемоги антигетьманського повстання Директорії, наприкінці грудня 1918 року він виїхав до Києва і зголосився на службу в армію УНР. Займався формуванням частин морської піхоти, командував запасною бригадою, відповідав за постачання Дієвої армії, а згодом очолив один із її етапів. Відданою службою Україні Стефанів завоював повагу і визнання уряду УНР, командування і особового складу армії. У складних умовах війни на трьох фронтах – більшовицькому, денікінському та польському – докладав усіх зусиль для якісного виконання службових обов'язків.

Особливо відзначився Гнат Стефанів у боях під час прориву лінії денікінського фронту між Козятином – Хмільником та у сутичці з білою кіннотою під Липовцем у грудні 1919 року. Його полк брав участь у розгромі радянських штабів 41-ї, 45-ї та 46-ї стрілецьких дивізій у Тульчині під час прориву армії через фронт на захід. Саме після завершення Першого Зимового походу на початку травня 1920 року його було відзначено орденом Залізного Хреста.

Того ж року полк Стефаніва активно воював проти більшовиків у складі Окремої кінної дивізії під командуванням полковника І.Омеляновича-Павленка, брата командарма. Особливо відзначився він 25 липня у бою під Сидоровом над Збручем, коли були розгромлені кінна і 123-тя стрілецька бригади червоних. Під час загального відступу Армії УНР за кордон (з 10 по 21 листопада 1920 року) Стефанів забезпечував відхід українських дивізій.

Після завершення Українських визвольних змагань урядом УНР полковник Гнат Стефанів був призначений військовим аташе в Чехословаччині з осідком в Ужгороді. У міжвоєнні роки йому присвоїли звання генерал-хорунжого. В роки Другої світової війни перебував у Німеччині. Помер 21 червня 1949 року і похований у місті Регенбурзі.

«КРИМ. ОТОЧЕНІ ЗРАДОЮ»

Віктор Гром – львів'янин. Закінчив Львівський державний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою імені Героїв Крут, а згодом Військовий інститут при Національному університеті «Львівська політехніка» (тепер Національна академія Сухопутних військ) за фахом «військовий журналіст».

Після виходу на материкову Україну, як журналіст Військового телебачення, одним із перших вирушив у район проведення АТО, де фільмував українських воїнів та перші звітяги Українського війська. Він – активний учасник проекту «Будемо жити», який розповідає історії про воїнів з непересічними долями.

Полковник Володимир СКОРОСТЕЦЬКИЙ

До п'ятої річниці російської анексії АР Крим у Львові відбулася прем'єрна презентація документального фільму «Крим. Оточені зрадою», присвяченого долі 36-ї бригади берегової оборони у березні 2014 року.

Його автор – військовий журналіст Центральної телерадіостудії Міністерства оборони України підполковник Віктор Гром. 2014 року одним з останніх він виходив із заблокованої росіянами військової частини у селищі Перевальному, саме з місця дислокації бригади. Офіцер відзняв унікальні документальні кадри блокування морських піхотинців, відчайдушний спротив українських військовослужбовців окупантам, інтерв'ю з безпосередніми учасниками тих подій. А ще – обличчя зрадників, але головне – тих, хто залишився вірним Військовій присязі Українському народові.

– Багато хто гадає, що півострів Україна здала без жодного спротиву. Я ж поставив перед собою завдання показати суспільству, як все відбувалося у той непростий час, як діяли військовослужбовці нашої частини, яку оточив ворог, – розповідає Віктор Гром. – На щастя, увесь відзнятий архів, десятки годин унікального відео нам вдалося врятувати та вивезти з півострова. Є ексклюзивні інтерв'ю з очевидцями та безпосередніми учасниками тих подій – нинішнім Командувачем Військово-Морських Сил

Збройних Сил України адміралом Воронченко Ігорем Олександровичем, уповноваженим Президента України у справах кримськотатарського народу Мустафою Джемілевим, та офіцерами – Юрієм Головашенком та Віктором Сікозою. Фільм розповідає також про те, як склалася доля військових після виходу на материкову частину України.

А ось що сказав про фільм уповноважений Президента України у справах кримськотатарського народу Мустафа Джемілев:

– Основна «фішка» російської пропаганди полягає у тому, що Крим, начебто, приєднали без жодного пострілу. Насправді, все було інакше. І в цьому ми переконалися, переглянувши фільм. Російська Федерація до окупації півострова готувалася давно. Хоча на словах росіяни й визнавали існуючі кордони між Україною та Росією, підступний план розробляли ретельно, до протистояння готувалися не одне десятиліття.

Командувач Військово-Морських сил ЗС України адмірал Ігор Воронченко пригадує, що на запитання журналіста: «Де було страшніше: на Донбасі чи в Криму?» – відповів, що на півострові, адже не знав, хто поруч з ним... «Коли командир 501-го батальйону 19 березня вранці закликав: «Тримаймося! Будемо виконувати завдання», а по обіді інформував, що підняв прапор Російської Федерації... Уявляєте, що коїлося тоді? Я не знав, хто, коли і яким чином підставить підніжку».

На фото: Командувач ВМС ЗС України адмірал Ігор ВОРОНЧЕНКО та учасники презентації фільму | Фото автора

Українська пісня – духовна скарбниця нації

Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, здійснюючи підготовку компетентних фахівців з певного військового профілю, разом з тим гдає про те, щоб українське військо поповнювалося справжніми особистостями. Відтак, увесь колектив спрямовує виховну роботу на формування повнокровного громадянина, стійкого патріота України. Усі наші виховні заходи покликані прищеплювати курсантам любов до української мови, повагу до нашої історії, культури, народних традицій, звичаїв, моралі. І у цьому процесі, переконана, має бути використана поряд з багатьма іншими потужними засобами пісенна народна творчість.

**Клавдія ПАНАСЮК,
кандидат філологічних
наук, доцент кафедри
гуманітарних наук**

Народна пісня – це продукт колективної усної народної творчості, що складається віками.

Народна пісня відображає характер кожного народу, звичаї, історичні події, відзначається своєрідністю жанрового змісту музичної мови, структури.

У деяких давніх і частково сучасних жанрах народної музики вона існує в синкретичній єдності з танцем, грою, інструментальною музикою, словесним фольклором. Так, як наприклад, ми недавно спостерігали у виступах ушавленого хору ім. Г.Верьовки, який був гостем у нашій Академії.

Світ знає античну історію, історію Римської імперії, бо її оспівали славетні поети Гомер, Овідій, Вергілій. Наша ж історія, як зазначила видатна Ліна Костенко у романі «Маруся Чурай», написана «плугом, шаблею, мечем, піснями».

Так, саме піснями... З давніх-давен ушавилася Україна піснями, які дбайливо, як найдорожчу реліквію передавали від покоління до покоління.

Пісня супроводжує українця від колиски – до могили, бо не було жодної значної події в житті народу, немає такого людського почуття, яке б не озвалось в українській пісні чи ніжністю струн, чи рокотом грому.

Пісня ставала змістовнішою, поетичнішою, мелодійнішою. У різних місцевостях одна й та ж пісня перероблялася неоднаково, а тому виникали її варіанти (видозміни). Майже кожна народна пісня має кілька варіантів. Чим більше народ любить якусь з них, тим численніші варіанти її виконання.

Пісня супроводжує український народ упродовж усієї історії його існування. У часі розквіту та занепаду, під час важких випробувань війнами, бідністю, національного гніту народна пісня допомагала людям. У ній – пам'ять про видатних історичних діячів, про минуле, про омріяне. У радісні хвилини життя – при народженні дитини, хрещенні, весіллі, у будь-яке свято – неодмінно лунала пісня, зігріваючи душу та звеличуючи настрої. Пісня допомагала в праці та в дорозі.

Є давня легенда, пов'язана з пісенністю українського народу. У ній розповідається про те, що Господь обдарував усі землі світу багатствами. А українські землі, нібито постали перед ним останніми. Не залишилося нічого, окрім пісні.

Мабуть, ця легенда виникла в часи великих бід, що випали на долю нашого краю. Але пісня, пообіцяв Господь, допоможе людям пережити усі лиха та ще й нестиме радість і світло.

Кожне своє враження, кожне переживання люди виливали в піснях:

- релігійні почування висловлюються в ліричних піснях;

- тяжка праця на власнім полі – в обжинкових та косарських («Ой люблю та мило»);

- ще тяжча праця на панських ланах – у кріпацьких («У неділю рано-вранці», «Яром, хлопці, яром»);

- мандрівки за заробітком – у чумацьких та бурлацьких («Їхав, їхав та чумак Макара», «Зібралися всі бурлаки»).

До речі, бурлацькі пісні пов'язують з появою після скасування кріпацтва 1861 року, специфічної верстви населення –

бурлаків. Ними ставали люди, що не мали власної хати чи притулку, повірилися по чужих землях, шукаючи засобів для прожиття. Ними ставали і колишні козаки, які після знищення Січі, не маючи дому, рятувалися від розправи з боку російської влади.

Основні мотиви цих пісень – тяжка праця, повір'яння на чужині, мізерність тимчасових заробітків, нарікання на злу долю.

**Та забілили сніги, забілили сніги,
Ще й дібровонька
Та заболіло тіло, бурлацьке тіло,
Ще й головонька
Ніхто не заплаче по білому тілу,
По бурлацькому
Ні отець, ні мати, ні брат, ні сестриця,
Ні жона його.**

- Туга за ріднею відображена у рекрутських піснях («Ой не жаль мені ні на кого»).

- Щасливе або безнадійне кохання, суперництво, життя з нелюбом, підступність злої свекрухи, краса природи – висловлена в ліричних та родинно-побутових піснях («Цвіте терен», «А я в батька росла», «Була мене мати»).

Пісні про кохання здебільшого драматичні, психологізовані, у них сконцентровані почуття, через які звеличується людська душа, що здатна на глибокі переживання та емоції.

Часто в ліричних піснях інтимна задушевна атмосфера створюється за допомогою пейзажів. Усе відбувається на тлі майже казкової природи – квітучого вишневого садка, як у пісні «Ой у вишневому садочку та соловейко щебетав», чи зоряної місячної ночі, як у пісні «Місяць на небі, зіроньки сяють, тихо по морю човен пливе», чи вечірнього гаю, як у пісні «Ой у гаю при Дунаю соловей щебече».

Велика кількість народних пісень пов'язана з порами року (колядки, щедрівки, веснянки): «Щедрий вечір, добрий вечір»,

Пісня супроводжує український народ упродовж усієї історії його існування. У часі розквіту та занепаду, під час важких випробувань війнами, бідністю, національного гніту народна пісня допомагала людям.

«Зелене жито». У колядках та щедрівках народ звеличує господаря та його родину. Ці люди зображуються гарними, багатими, щедрими, здоровими, привітними, в яких «радісно на серці, повно на столі». Так, пісні мали накликати щастя і усілякі блага на двір господаря, тому що співали їх від щирого серця, з чистими думками.

З обрядових пісень дуже цікавими є русальні та купальські пісні, які супроводжувалися танцями, ворожінням та іншими діями.

З пісень родинних ми дізнаємось про те, яке місце в житті попередніх поколінь посідала родина та різні сімейні турботи.

Слід наголосити, що в українській народній пісні майже немає розповідної основи. Уся увага зосереджена на відтворенні внутрішнього світу людини (психологічного стану, думок, бажань, надій, страждань та ін.).

Незважаючи на те, що багато з них народилися з болю, вони несуть світло та добро. У наших народних піснях немає жорстокості, агресії. Навпаки, вони відтворюють прагнення щастя, любові, добробуту. Це найкраще характеризує національні риси нашого народу.

У народну пісню вкладено душу всіх, хто виконував її впродовж багатьох віків. І кожен, хто співає її знову, додає до неї частку своєї власної душі. Тому народна пісня багата, це справжня – духовна скарбниця.

Цим вона відрізняється від естрадних пісень, які здебільшого є «одноденними», щоб розважити молодь. Так, естрадні пісні теж можуть стати класикою, як, наприклад, ліричні мелодії із чаруючим змістом «Киеве мій» чи «Пісня про рушник», однак їх не так й багато.

Можливо, зараз серед молоді не дуже модно слухати сьогоднішні народні пісні. Проте знаю, що музичний стиль фолк, де поєднуються надбання сучасної музики та традиції народних співів, зараз дуже популярний у світі. «Одноденні» пісеньки швидко забуваються, а народна пісня залишиться навіки.

Адже, як колись пророчо узагальнив великий поет, український геній і борець за національну свободу українців Тарас Шевченко:

**«Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине.
От де, люди, наша слава,
слава України!»**

На фото: хор ім. Г. Верьовки у Національній академії сухопутних військ | Фото Дмитра БУЧКА

Ви можете переглянути усі номери журналу
"Офіцер України" за наступним посиланням:
<http://www.asv.gov.ua/?q=zhurnal-officer-ukrayiny>

ОФІЦЕР УКРАЇНИ

Журнал Національної академії сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного

Честь. Україна. Відвага.

Aut vincere, aut mori.

Scientia vinces.

Docendo discimus

Редактор:
Ігор МАХНО

Редакційна
колегія:
Павло ТКАЧУК
Артур ЛУНЬКОВ
Ігор
МОСЕЙЧЕНКО

Літературний
редактор
Наталія
ІЩУК

Дизайн та
верстка:
Марія
МАРТИНОВА

Думка редакції
не завжди
збігається з
думкою авторів.
Відповідальність
за достовірність
інформації несуть
автори.

Редакція залишає
за собою право
використовувати,
редагувати та
скорочувати
матеріали.
Листи, рукописи,
фотоматеріали не
рецензуються і не
повертаються.

При використанні
матеріалів
посилання
на журнал
обов'язкове.

Журнал
зареєстровано в
Міністерстві
юстиції України.
Свідоцтво
про державну
реєстрацію:
серія
КВ № 17548-
6398Р
від
17.03.2011 року

Віддруковано
у друкарні
Національної
академії
сухопутних
військ
імені гетьмана
Петра
Сагайдачного

Обсяг -
10 друк. арк.
Замовлення
№ 37
від
02.05.2019р.
Наклад 500 прим.

Адреса редакції:
79012, м. Львів,
вул. Героїв
Майдану, 32

E-mail: asvpress@gmail.com
Інтернет: <http://www.asv.gov.ua>

Курсант Національної академії
сухопутних військ під час
практичного вишколу на полігоні